

8.30.-

Fo 1/A(9367)
192

Emi. klm. 40834/923

HABY

Tervezet.

UTASÍTÁS

a községek belterülete felmérésének végrehajtására

Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal

963.

T e r v e z e t .

dal

4

5

7

9

1

1

5

7

8

0

1

U T A S I T Á S

a községek belterülete felmérésének végrehajtására

2004 -07- - -

Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal

1963.

1999 AUG

+

1994-11-1-

1978

9367

Az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal elnökének
113/1963/T.10./ ÁFTH számú
u t a s í t á s a

Az "Utasítás községek belterülete felmérésének végrehajtására"
című műszaki utasítás tervezetének kiadásáról.

Az 1092/1954/XI.7./ Mth. számú határozat III. részének 1/b. pont-
jában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §

Az "Utasítás községek belterülete felmérésének végrehajtására"
című műszaki utasítást /a továbbiakban: Utasítás/ - mint tervezet - kiadom.

2. §

Az Utasítás rendelkezéseit községek belterületén alaptérképkészí-
tés érdekében végzett felmérési munkálatoknál kell alkalmazni.

3. §

Az Utasítás 1963. augusztus 1-én lép hatályba és valamennyi geo-
déziai szervre kötelező érvényű.

Az Utasítás hatálybalépésével egyidejűleg az 1943. évben kiadott
"Utasítás az országos felmérés végrehajtására" című műszaki uta-
sítás-tervezet vonatkozó rendelkezései érvényüket veszítik.

4. §

A községek belterületének felmérését végző szervek az Utasítás
alkalmazása közben szerzett tapasztalataikról tegyék meg észre-
vételeiket, illetve módosító javaslataikat és ezeket legkésőbb
1964. december 31. napjáig küldjék meg az Állami Földmérési és
Térképészeti Hivatalnak.

Budapest, 1963. július 1.

Antos Zoltán s.k.

Az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal
elnöke

TARTALOMJEGYZÉK

Oldal

BEVEZETŐ

Oldal

1. § Az utasítás érvénye, a községi belterület
felmérésének célja és feladata 4

64

65

ELSŐ RÉSZ

67

Általános rendelkezések és az előkészítő munkák

69

I. Fejezet

Általános rendelkezések

71

2. § A hossz és a terület egysége 7
3. § A vetület, a vetületi rendszerek, a szelvény-
hálózat, a szelvényesoport és a szelvény 7
4. § A művelési ágak 11
5. § A földrészlet 13
6. § Az alrészlet 14
7. § A tulajdonos megnevezésének /nevének/ és lakelmé-
nek feltüntetése 16
8. § A községi belterület felmérésének műszaki terve
és munkabeosztása 19

71

75

77

78

80

II. Fejezet

Az elhatárolás

81

9. § A községi belterület elhatárolása 21
10. § A földrészletek elhatárolása 22

MÁSODIK RÉSZ

A részletmérés

I. Fejezet

A részletmérés tárgya és a részletpontok csoportosítása

11. § Általános rendelkezések 23
12. § A földrészletek és az alrészletek felmérése 24
13. § A természetes és a mesterséges tereptárgyak be-
mérése 24
14. § A részletpontok csoportosítása 32

II. Fejezet

A részletmérés végrehajtása

15. §	A részletmérés általános szabályai	33
16. §	A kisalappontok	35
17. §	A részletpontok bemérése	38

III. Fejezet

A részletmérés eredményeinek feljegyzése

18. §	A mérési vázlat	42
19. §	A tömbrajz	48

IV. Fejezet

20. §	Általános rendelkezések a vizsgálatról, a vizsgálati jegyzőkönyv, a részletmérés vizsgálata . . .	49
-------	---	----

H A R M A D I K R É S Z

A mérési eredmények irodai feldolgozása

I. Fejezet

A térképezés

21. §	Általános rendelkezések a térképezésről	52
22. §	A térkép méretaránya, a térképlap méretei, el- tolt szelvényhálózat	52
23. §	A térképkeret és a koordinátákkal adott pontok felrakása	53
24. §	A részletek térképezése	55
25. §	A térképlapok csatlakozása	57
26. §	A térképlapok kirajzolása és megírása, műanyaglap- másolat	58
27. §	A térképezés vizsgálata	59

II. Fejezet

A helyrajzi számozás

28. §	A földrészletek számozása	61
29. §	Az alrészletek betűjelzése	62
30. §	Vegyes rendelkezések a helyrajzi számozásról	63

III. Fejezet

A területszámítás

31. §	A területszámítás menete, általános rendelke- zések	64
32. §	A belterület területszámításának előkészítése . . .	65
33. §	A belterület egész területének számítása	67
34. §	A számítási csoportok területének számítása	69
35. §	A belterület és a számítási csoportok területszámításának vizsgálata	71
36. §	Az alcsoportok területének számítása	71
37. §	A földrészletek és az alrészletek területének a meghatározása	75

IV. Fejezet

Az írásbeli munkarészek

38. §	A területjegyzék	77
39. §	A kataszteri telekkönyv	78
40. §	A műszaki leírás	80

V. Fejezet

41. §	A zárómunkák	81
-------	------------------------	----

B E V E Z E T Ő

1. §

**Az utasítás érvénye, a községi belterület
felmérésének célja és feladata**

- /1/ Ez az utasítás érvényes - az idevonatkozó rendeletek és tanácsi határozatok alapján -
- a/ belterületeknek,
 - b/ fejlesztendő külterületi településeknek minősülő területek nagyméretarányú vízszintes térképezése érdekében bármely célból /földnyilvántartás, telekkönyv, belterületrendezés és fejlesztés, háshelyosztás/ végzett felmérésére.
- Nem terjed ki az utasítás hatálya a különleges célokra végzett felmérésekre, amelyeknek végrehajtását az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal elnöke a város-, illetve az ipartelepek felmérési utasítása szerint rendeli el.
- /2/ Az Országos Építésügyi Szabályzat /OÉSZ/ 6.§-a értelmében belterületnek kell tekinteni:
- a/ a község igazgatási területének a jóváhagyott rendezési tervben belterületnek /belterületeknek/ minősített részét,
 - b/ mindaddig, míg a község általános rendezési terve nem nyert jóváhagyást vagy a járási tanács végrehajtó bizottsága eltérően nem rendelkezik, az 1300/1949.Korm.sz.rendelet 3.§-a szerint meghatározott, illetőleg a 14/1955.MT.számú rendelet 6.§-a szerint módosított belterületi határ által bezárt területet.
- /3/ Ha a belterület több össze nem függő részből áll, a különböző részeket az építésügyi hatóság által nyilvántartott névvel és folytatólagos római számozással kell megjelölni, azokon az írásbeli és rajzi munkarészeken, amelyeken a község megnevezése szükséges. A I. megjelölést az a belterület-rész kapja, amelyben az igazgatási központ van.
- /4/ Az utasítás kötelező az /1/ bekezdésben megnevezett munká-

- latokat végző valamennyi geodéziai szerv részére.
- /5/ Az /1/ bekezdésben megjelölt munkálatoknál a Központi Adat- és Térképtárnál és a terület szerint illetékes földmérési és földnyilvántartási felügyelőség /a továbbiakban: Földmérési felügyelőség/ rendelkezésre álló, illetve nyilvántartott, de egyéb szervnél /hivatalnál, vállalatnál, intézménynél/ tárolt valamennyi alapadatot /vízszintes alappontot, továbbá kiosztási térképet és vázlatot, valamint kisajátítási tervet/ fel kell használni. Amennyiben a Központi Adat- és Térképtár vagy a földmérési felügyelőség az alapadatokat nem eredetben bocsájtja a munkát végző szerv rendelkezésére, abban az esetben az eredeti alapmunkarészekről készült másolatokat hitelesítési záradékkal kell ellátni. Mind az eredeti munkarészeket, mind a másolatokat a munka átadásával egyidejűleg vissza kell szolgáltatni a földmérési felügyelőségnek. Ha a belterület határvonalát a külterület felmérése során ennek az utasításnak szabályai szerint már bemérték, azt át kell venni.
- /6/ A községi belterület felmérésének célja a földnyilvántartáshoz, a telekkönyv átalakításához a községek műszaki igazgatásához, továbbá a község rendezéséhez és fejlesztéséhez, valamint a betétek továbbvezetéséhez szükséges, megfelelő tartalmu és pontosságú sikrajzi alaptérkép és felmérési adatokat, illetve eredményeket kimutató írásbeli munkarészek készítése.
- /7/ Az alaptérkép tartalmának általában ki kell elégítenie azokat az igényeket, amelyeket a népgazdaság különböző ágai vele szemben támasztanak, továbbá az alaptérképnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy azt a különböző /műszaki, gazdasági, igazgatási, stb./ szervek saját szükségletük szerint kiegészítve céltérképként használhassák.
- /8/ Ennek az utasításnak a rendelkezései szerint készülő alaptérképet /a továbbiakban: térkép/ olyan tartalommal kell szerkeszteni, hogy a földnyilvántartás és a telekkönyvi nyilvántartás részére, mint céltérkép alkalmas legyen.
- /9/ A községi belterületek felmérésének feladata a fenti bekezdésben megjelölt cél érdekében a földszini, a földfeletti

és - kivételesen - a földalatti állandó jellegű mesterséges, illetve természetalkotta tereptárgyak, a földrészlet-határok, az épületek és művelési ágak bemérése és térképezése, továbbá a vízszintes értelemben fontos terepidomok /töltések, bevágások, teraszos művelésnél nagyobb részüik, stb./ jellemző pontjainak meghatározása, azok térképezése, a megkívánt adatok kiszámítása és az írásbeli munkarészek elkészítése.

ELSŐ RÉSZ

Általános rendelkezések és az előkészítő munkák

I. Fejezet

Általános rendelkezések

2. §

A hossz és a terület egysége

- /1/ A községek belterületének felmérésénél hosszegységként a métert, területegységként a négyzetmétert, illetve a hektárt kell használni, azonban a területadatokat a területjegyzékben és a kataszteri telekkönyvben - további intézkedésig - négyzetölben, illetve kataszteri holdban is közölni kell.

3. §

A vetület, a vetületi rendszerek, a szelvényhálózat, a szelvénycsoport és a szelvény

- /1/ A térkép vetülete a Gauss-Krüger-féle vetület; a vetület alapfelülete a Kraszovszkij-féle ellipszoid.
- /2/ A felmérések /a térképek/ két vetületi rendszerben készülnek: a nyugati rendszerben, amelynek kezdőmeridiánja a 18° és a keleti rendszerben, amelynek kezdőmeridiánja a 21° földrajzi hosszúságu meridián.
- /3/ Abból a célból, hogy csupán + előjelű koordinátákkal kelljen számítani, a vetületi síkon az x tengelyt a kezdőmeridián képétől a nyugati rendszerben 150, a keleti rendszerben 600 kilométerrel nyugati irányban eltöljük, vagyis a nyugati rendszerben a kezdőmeridián vetületére - mint eredeti x tengelyre- vonatkozó koordinátákhoz 150 kilométert, a keleti rendszerben pedig 600 kilométert kell hozzáadni. Az eltölések mértékéből kifolyóan a két rendszerben nincsen azonos koordinátájú pont. Mindazok a pontok, amelyeknek y koordinátája 400 000 méternél kisebb, a nyugati, amelyeké annál nagyobb, a keleti rendszerbe tartoznak.

- /4/ Ugyanösak a számítások egyszerűbbé tétele végett a vetületi rendszerek y tengelyét a vetületi síkon az egyenlítő képétől 5000 kilométerrel északra toljuk, vagyis az egyenlítő vetületére - mint eredeti y tengelyre - vonatkozó x koordinátákból 5 000 000 métert le kell vonni.
- /5/ Az ország térképei közötti összhang biztosítása végett mind a nyugati, mind a keleti vetületi rendszer tartományát egy-egy felvételi szelvényhálózat borítja, amelyek a csatlakozásnál egymásba nyulnak. A szelvényhálózatok kezdőpontja a /3/ és a /4/ bekezdés szerint eltolt koordinátatengelyek metszéspontja.
- /6/ A vetületi síkok az x tengellyel párhuzamosan 7500 méter széles oszlopokra, az y tengellyel párhuzamosan pedig 6000 méter széles rétegekre oszlanak.
- /7/ Az oszlopok és a rétegek határvonalai az un. szelvényesoportokat jelölik ki, amelyeknek területe 4500 hektár /1.a ábra/. Egy-egy szelvényesoportot egy 1:10 000 méretarányú térképlap ábrázol.
- /8/ A szelvényesoport mind keleti-nyugati, mind pedig észak-déli irányban három-három, összesen tehát kilenc szelvényre oszlik. A szelvény hossza nyugati-keleti irányban 2500, dél-északi irányban 2000 méter, területe pedig 500 hektár /1.b ábra/.
- /9/ A térkép általában 1:2000 méretarányban készül. Ez esetben a szelvényt mind az y, mind pedig az x tengely irányában a keretvonalal párhuzamos két felezővel négy téglalapalakú részre osztjuk; az egyes részek hossza nyugat-keleti irányban 1250, dél-északi irányban pedig 1000 méter. Területük 125 ha. Egy-egy részt egy-egy 1:2000 méretarányú térképlap - a szelvényt tehát négy térképlap - ábrázol.
- /10/ Ha a térképezés 1:1000 méretarányban történik, akkor az 1:2000 méretarányú térképlapot a keretvonalakkal párhuzamos két felezővonalal - a /9/ bekezdésben mondottakhoz hasonlóan - négy részre osztjuk, melyek hossza nyugat-keleti irányban 625, dél-északi irányban 500 méter, területük 31,25 hektár.

- /11/ Az oszlopokat számokkal jelöljük meg. A nyugati rendszerben az első számjelet /01-et/ az /eltolt/ x tengely mellett levő oszlop kapja. Ezt követően nyugatról-keletre haladva 36 oszlopot 02, 03 ... 36, 37 számjellel jelölünk meg. A keleti rendszerben az első számjelet /41-et/ az az oszlop kapja, amelynek nyugati szélé az /eltolt/ x tengelytől 600 - $/17 \times 7,5/ = 472,5$ kilométer távolságra van. Ezt követően nyugatról keleti irányban haladva 36 oszlopot folytatólagos /42, 43 ... stb./ számjellel kell megjelölni.
- /12/ A rétegeket ugyanösak kettős számjellel jelöljük meg; az első számjelet /01-et/ mindkét vetületi rendszerben az a réteg kapja, amelynek déli szélé az /eltolt/ y tengelytől $10 \times 6 = 60$ kilométer távolságra van. Ezt követően délről északi irányban haladva 54 réteget folytatólagos /02, 03... 54, 55/ számjellel jelölünk meg.
- /13/ Valamely szelvényesoportot /és az annak megfelelő 1:10 000 méretarányú térképlapot/ az azt magában foglaló oszlop és réteg számjeléből alakított jellel jelöljük meg /pl. 2453/, ahol az első két számjegy az oszlop, a két utolsó pedig a réteg jele.
- /14/ A szelvények jelölése a szelvény szelvényesoporton belüli helyének megfelelően a szelvényesoport jelével a kötőjellel utána irt 1-től 9-ig terjedő számmal történik /pl. 2453 - 4; lásd 1.b ábrát/. Az 1:2000 méretarányú térképlapok megjelölésénél a szelvény számjele után a térképlap helyének megfelelően 1-től 4-ig terjedő számot írunk /pl. 2453 - 23/. Ehhez hasonlóan az 1:1000 méretarányú térképlapot az 1:2000 méretarányú térképlap jelével és utána - a térképlap helyének megfelelően - irt 1-től 4-ig terjedő számmal jelöljük meg /pl. 2453 - 224/.
- /15/ Annak érdekében, hogy megállapíthassuk, valamely koordinátás pont melyik szelvénybe /illetve melyik térképlapra/ esik, először meg kell határozni a pont helyének megfelelő szelvényesoport jelét. Ez a következőképpen történik: a nyugati rendszerben az y koordinátát, a keleti rendszerben pedig a 472 500 méterrel kisebbített koordinátát osztjuk 7500-zal. A hányadoshoz a nyugati rendszerben egyet, a keleti

rendszerben 41-et hozzáadva kapjuk a szelvényesoport számjelenek első két számjegyét. Ezután az x koordinátából levonunk 60 000 métert és a maradékot osztjuk 6000-rel. A hányadoshoz egyet hozzáadva kapjuk a számjel harmadik és negyedik számjegyét.

/16/ A továbbiakban az 1.b ábra nyomán fokozatosan kell megállapítani a szelvény, illetve a térképlap jelét.

Pl. melyik 1:2000 méretarányu térképlapra esik az a pont, amelynek koordinátái:

$$y = 627\ 346,22$$

$$x = 219\ 507,40$$

és mik a pontnak a szelvény keretvonalára vonatkoztatott koordinátái?

$$\begin{array}{r} 627\ 346,22 \\ - 472\ 500 \\ \hline 154\ 846,22 : 7500 = 20 \\ 4\ 846,22 \end{array}$$

A szelvényesoport jelének első két számjegye: $20 + 41 = 61$

$$\begin{array}{r} 219\ 507,40 \\ - 60\ 000 \\ \hline 159\ 507,40 : 6000 = 26 \\ 3\ 507,40 \end{array}$$

A számjel harmadik és negyedik számjegye: $26 + 1 = 27$

$$\begin{array}{r} 4\ 846,22 \\ - 2\ 500 \\ \hline 2\ 346,22 \\ - 1\ 250 \\ \hline 1\ 096,22 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3\ 507,40 \\ - 2\ 000 \\ \hline 1\ 507,40 \\ - 1\ 000 \\ \hline 507,40 \end{array}$$

A szóban forgó pont tehát a

$$6127 - 54$$

jelű 1:2000 méretarányu térképlapra esik és a keretvonalra vonatkoztatott koordinátái:

$$y = 1\ 096,22$$

$$x = 507,40$$

4. §

A művelési ágak

- /1/ A felméréendő földterület részben mező- vagy erdőgazdasági művelés alatt áll, részben pedig a művelés alól ki van véve.
- /2/ A mező- vagy erdőgazdaságilag hasznosított területeket a következőkben felsorolt nyolc művelési ág közül a megfelelőbe kell sorolni:

- a/ szántó az a terület, amely rendszeresen szántóföldi művelés alatt áll. Ide tartozik a rizstelep is;
- b/ rét az a terület, amelynek fűtermését évenként rendszeresen kaszálják;
- c/ szőlő az a terület, amely szőlővesszővel van beültetve;
- d/ kert az a terület, amelyben állandó jelleggel virágot, konyhakerti növényeket vagy komlót termelnek, továbbá az öntözőberendezéssel ellátott kertészet, az ipari célokat szolgáló fűz- és meggyfatelep, a szőlő- és gyümölcsfaiskola, valamint a magánszemélyek tulajdonában levő, fával beültetett diszkert /park/;
- e/ gyümölcsös az a terület, amelynek fő jövedelmét a rajta telepített gyümölcsfák vagy bokrok /pl. málna, egres/ terméshozama biztosítja;
- f/ legelő az a terület, amelyet rendszeresen legeltetésre használnak. Nem változtat a legelő jellegén, ha azt felújítás céljából legfeljebb 3 évi időtartamra szántóként használják. Ide tartoznak: a szocialista gazdaságok nem állandó jellegű szérűskertjei is, továbbá az egyénileg gazdálkodók szérűskertjei is, tekintet nélkül arra, hogy állandó jellegűek-e vagy sem;
- g/ erdő az a terület, amely faanyag termelésre szolgál. Ide tartozik a véderdő, a mezővédő és a hófogó erdősáv, a rőzsevágasra használható liget és a természetes fűzes. Azokat az erdősitésre kijelölt, de még be nem telepített területeket, amelyeken mezőgazdasági művelést nem folytatnak /parlag területek/, a legelő művelési ágba kell felvenni;
- h/ nádas az a terület, amelyen kitermelhető ipari, építke-

zési, vagy almozási célra szolgáló nád, illetve gyékény terem.

/3/ A művelés alól kivett területek a következők:

- a/ a patakok, a folyók és a tavak medre, a nádas, illetve a gyékénynélküli mocsarak, valamint a talaj természeti adottságánál fogva terméketlen területek, amelyek mező- vagy erdőgazdasági művelésre alkalmatlanok /kopárságok/;
- b/ a közutak, az állandó jellegű dűlőutak, az utcák, a közterek, valamint 100 méter hosszúságon felül a tanyai bejáró utak /magánutak/;
- c/ az épületek és azok közvetlen céljára szolgáló udvarok, továbbá a szocialista gazdaságok által használt szérűskertek és a községi tanács végrehajtóbizottsága által kijelölt ún. községi szérűk, ha azok állandó jellegűek;
- d/ a szállításra használható és vízművek céljára szolgáló csatornák, valamint mező- és erdőgazdasági művelésre fel nem használt tartozékaik /pl. töltés/;
- e/ a védtöltések, a belvizlevezető csatornák és árkok, az állandó jellegű öntözőcsatornák /rizstelepeknél a táblahatárt képező elárasztó főcsatornák/, ha azokból a víznek biztos lefolyása van;
- f/ a védtöltések mindkét oldalán azok a területek, amelyeknek feltalaját a védtöltés létesítésénél oly módon használták fel, hogy azok mező- és erdőgazdasági művelésre alkalmatlannokká váltak;
- g/ védtöltések víz felőli oldalán a lábazati pászta 1 m szélességben, valamint azok az erdők, amelyek a hullámverés és jégzajlás elleni védelmet szolgálják, 30 m szélességben;
- h/ a temetőnek az a része, amely mezőgazdasági művelés alatt nem áll;
- i/ a községi vásárterek, ha azokon évenként legalább két vásárt tartanak, valamint a dögterek;
- j/ a közforgalmu vasutak pályatest vagy pályaudvar céljaira szolgáló területei;
- k/ közforgalmu vasutak, valamint a közutak alépítményeinek létesítése céljára felhasznált azok a területek, amelyek mező- és erdőgazdasági művelésre alkalmatlannokká váltak;

- l/ a közforgalmu repülőtereknek a repülés céljait közvetlenül és állandóan szolgáló területei;
- m/ az üzemben levő ipari és gazdasági vasutak által elfoglalt területek;
- n/ a kórházak, a gyógy- és üdülőtérületek, jótékonycélu intézmények konyhakertjei, gyümölcsösei és parkjai; az iskolák, a tanintézetek, az egyetemek, a kísérleti intézmények parkjai, továbbá a tanítás vagy a tudományos kutatás céljait szolgáló intézmények konyhakertjei és gyümölcsösei; a közparkok és a gyermekjátszóterek;
- o/ az ipartelepek, a közérdekű létesítmények, a gépállomások, az állandó mező- és erdőgazdasági telephelyek /majorok/ céljait szolgáló mező- és erdőgazdaságilag nem használt területei;
- p/ a külszíni fejtéssel művelt bányák, továbbá a meddőhányók;
- r/ a honvédelem céljára állandóan igénybevett területek;
- s/ azok a területek, amelyeknek gazdasági felhasználását honvédelmi szempontból az illetékes szerv megtiltotta;
- t/ a Magyar Testnevelési és Sport Tanács /MTST/ felügyelete és rendelkezése alatt álló sporttelepek és edzőtáborok;
- u/ a szemétteltelepek.

/4/ A be nem épített házhelyeket abba a művelési ágba kell sorolni, amelynek megfelelően használják /udvarnak nem minősíthető/.

5. §

A földrészlet

- /1/ A felmérendő terület a tulajdoni viszony különbözősége szerint földrészletekre tagozódik. Önálló földrészletnek kell tekinteni kiterjedésétől függetlenül a természetben összefüggő minden olyan földterületet, amelyre vonatkozóan a tulajdoni viszonyok - tulajdonos, illetve tulajdonosok és a részarány - azonosak. Nem tekinthető összefüggőnek azonos tulajdoni viszony mellett az a földterület, amelyet idegen tulajdonban levő vonalas létesítmény vagy bármely más idegen földterület megszakít.

- /2/ A felmérés szempontjából a fentiekén kívül minden esetben önálló földrészletnek kell tekinteni a következő területeket:
- a/ utaknak más utakkal határolt, továbbá épületekkel áthidalt szakaszait;
 - b/ utcáknak és közterületeknek elágazás szerint elkülönített részét;
 - c/ utak, vasutak, csatornák és egyéb célokra kisajátított területeket;
 - d/ folyókat, patakokat, tavakat, csatornákat, kivéve az állandó vízlevezetésre szolgáló árkokat és a szegélyárkokat;
 - e/ árvédelmi töltéseket anyagárkaikkal és egyéb tartozékaikkal együtt;
 - f/ folyókban létesített különálló és rendeltetésük szerint elkülönített védműveket;
 - g/ osztatlan közösségben birtokolt udvaron épült házaknál az egymástól elkülönített házrészeket, továbbá a különböző tulajdonban levő épületek által elfoglalt területeket, ha azok a telekkönyvi betétekben, valamint a műszaki és a földnyilvántartási munkarészekben már korábban is önálló helyrajzi számmal voltak megjelölve;
 - h/ társadalmi - állami vagy szövetkezeti - tulajdonban levő területeknek használójuk és rendeltetésük szerint elkülönített részeit, pl. temető, vásártér, stb.
- /3/ Nem szabad egy földrészletre összevonni a házhelyek céljára kiosztott, illetőleg már kialakított /szabályozott/ földrészleteket, függetlenül attól, hogy a megosztás a telekkönyvi betétekben át van-e vezetve.

6. §

Az alrészlet

- /1/ A földrészleten belül azok az összefüggő és azonos művelési águ vagy művelés alól kivett területek, amelyeknek nagysága az un. legkisebb területi szabványt eléri vagy meghaladja, alrészletet képeznek. A legkisebb területi szabvány belterület és zártkert esetében szőlő, kert, gyümölcsös és művelés alól kivett területnél 200 m^2 , szántó, rét, legelő, erdő és nádas művelési ágaknál 400 m^2 .

- /2/ Az /1/ bekezdés rendelkezései nem vonatkoznak az állandó jellegű lakóépületekre, mert azok - ha udvar tartozik hozzájuk, azzal együtt - külön alrészletet alkotnak még akkor is, ha területük 200 m^2 -nél kisebb /2.k ábra/.
- /3/ Ha valamely földrészleten belül két művelési ág van és
- a/ mindkettő szabványon aluli területű, a két művelési ág területét össze kell vonni és az összevont terület művelési ágaként a nagyobb területű művelési ágat kell felvenni /2.a ábra/; ha a művelési ágak területe azonos, mindkét művelési ágat külön alrészletnek kell felvenni /2.b ábra/;
 - b/ az egyik művelési ág területe a szabványt eléri, akkor ehhez kell kapcsolni a szabványon aluli másik művelési ág területét /2.c ábra/.
- /4/ Ha valamely földrészleten belül kettőnél több művelési ág van és
- a/ valamennyi művelési ág területe szabványon aluli, akkor a különböző művelési ágak területét össze kell vonni és az összevont terület művelési ágaként a legnagyobb területű művelési ágat kell felvenni /2.d ábra/; ha a művelési ágak területe azonos, valamennyit külön alrészletnek kell felvenni /2.e ábra/;
 - b/ a különböző szabványu művelési ágak között szabványon aluli terület fordul elő, akkor azt a szomszédos - lehetőleg azonos szabványu - alrészlethez kell kapcsolni /2.f - h ábra/.
- /5/ A /3/ és /4/ bekezdésben felsorolt eseteknél figyelemmel kell lenni arra, hogy valamely földrészleten belül a kisebb / 200 m^2 / szabványt elérő, ennél fogva külön alrészletet képező művelési ághoz vagy művelés alól kivett területhez a nagyobb / 400 m^2 / szabvány alá tartozó művelési ág csak akkor csatolható, ha utóbbinak területe a kisebb / 200 m^2 / szabványon alul van. Például: a 200 m^2 -t elérő vagy azt meghaladó szőlőhöz szántó csak akkor csatolható, ha a szántó területe 200 m^2 -en alul van; ha a szántó területe 200 m^2 vagy ennél nagyobb, mind a szőlőt, mind a szántót külön alrészletnek kell felvenni /2.i - k ábra/.

- /6/ A földrészleten belül külön alrészletet alkotnak, ha a területi szabványt elérik:
- a/ lakótelepben belül az egyes épületek megközelítését szolgáló utak,
 - b/ a földrészletnek ut céljára szolgáló része még akkor is, ha azt csupán a tulajdonos használja,
 - c/ nagyobb esőlejtőben a birtokos tulajdonában levő utak; az összefüggő /esetleg egymást keresztező/ utakat egy alrészletnek kell tekinteni,
 - d/ az állandó vízlevezetésre szolgáló árkok.

7. §

A tulajdonos megnevezésének /nevének/ és lakcímként feltüntetése

- /1/ Egyes, a későbbiekben részletezendő munkarészekben a tulajdonos /tulajdonosok/ megnevezését /nevét/ és lakcímét fel kell tüntetni.
- /2/ Tulajdonosnak kell tekinteni azt a természetes vagy jogi személyt, aki a földrészletet mint sajátját használja, még akkor is, ha tulajdonjoga a telekkönyvi betétbe nincs bevezetve, továbbá a haszonélvezőt.
- /3/ Valamely minisztérium /főhatóság/ felügyelete alá tartozó intézet, intézmény, állami vállalat, állami gazdaság, tanácsos gazdaság, erdőgazdaság, valamint az állami mezőgazdasági gépállomások kezelésében levő földrészleteknél a kezelő szerv megnevezésével tulajdonosként a "Magyar Állam"-ot kell feltüntetni /pl. Magyar Állam, Zengőfaljai Állami Gazdaság, Pécsvárad, Kossuth utca 4./.
- /4/ Az állami lakóházak tulajdonosa a "Magyar Állam" kezelője az épület fekvése szerint illetékes /fővárosi, kerületi, községi/ tanács végrehajtó bizottságának házkezelési szerve. Az állami lakóházak kezelő szervére vonatkozó adatokat a helyi tanács végrehajtó bizottságától kell a felmérés alkalmával beszerezni.
- /5/ A Közlékek- és Postaügyi Minisztérium rendelkezése alatt álló közutaknál a tulajdonosra vonatkozó bejegyzés a követ-

kező: "Magyar Állam, Közlékek- és Postaügyi Minisztérium, Budapest". Eután be kell írni az utvonali számát vagy ennek hiányában az elnevezését /pl. 6. számú főutvonali, vagy Ohány-vásártói utazakasz/.

- /6/ A Közlékek- és Postaügyi Minisztérium rendelkezése alá nem tartozó utakat, utókat, tereket és dűlőtereket a magyar állam tulajdonjogának feltüntetésével a községi tanács végrehajtó bizottságának, illetve állami gazdaságnak kezelésére átadott üzemeltető utakat az állami gazdaság nevére kell felvenni.
- /7/ A községi és egyéb tanácsos földterületeknél tulajdonosként a "Magyar Állam"-ot, használatként - kezelőszerv hiányában - a tanács végrehajtó bizottságát kell feltüntetni. Ilyenek többek közt: sporttelep, vásártér, tenisz, tanácsos felügyelet alatt álló vállalatok, intézmények, intézetek üzemeltető telepe helye.
- /8/ Az Országos Vízügyi Főigazgatóság rendelkezése alá tartozó folyókat, patakokat, esztornyokat, tavakat és vízügyi létesítményeket "Magyar Állam, Országos Vízügyi Főigazgatóság, Budapest" bejegyzéssel jelöljük meg. Eután a folyam, folyótó, stb. nevét /pl. Duna folyam, Beretvási ér, stb./ vagy, ha neve nincs, akkor minőségét /pl. patak, esztorna, stb./ kell bejegyezni.
- /9/ A vasúti pályatestek, pályaudvarok, állomások, rakodók és őrházak területénél a munkarészekben a tulajdonos megjelölése /pl. Magyar Államvasutak, Budapest; vagy Gazdasági Vasutak Igazgatósága, Budapest/ után a művelés alatt nem álló területek hasznosításának módját és a vasútvonal megnevezését /pl. vasúti pályatest, Budapest-Váci vonal/ fel kell tüntetni.
- /10/ A /3/ - /9/ bekezdésekben fel nem sorolt gazdasági, szociális, kulturális, honvédelmi és rendészeti célokat szolgáló állami tulajdonú képző földrészleteknél a "Magyar Állam" tulajdonos megjelölés után fel kell tüntetni a kezelő szervet és a földterület rendeltetését /ilyen lehet: iskola, üdülő, stb./.
- /11/ A mezőgazdasági termelőszövetkezeteknek és a termelőszövet-

kezeti csoportoknak a közös használatában levő földrészletek - ide értve a háztáji föld címen használatra kiadott földeket is - tulajdonosának megjelölésénél a szövetkezet neve után fel kell tüntetni az "Mg.tsz", illetve a "Tszcs" rövidítéseket.

/12/ A legeltetési bizottságok által kezelt földrészleteknél tulajdonosként a "Magyar Állam"-ot, kezelőként a helyi tanács végrehajtó bizottságát kell feltüntetni.

/13/ Az erdőbirtokossági társulatoknál a tulajdonost /tulajdonosokat/ a telekkönyvben, illetve a korábbi kataszteri birtokiven feltüntetett módon kell megjelölni.

/14/ Tartalékföldeknek a magyar államot "Magyar Állam, Tartalékföldek" címmel, kezelőként pedig a tanács végrehajtó bizottságát kell megjelölni.

/15/ A /3/ - /14/ bekezdésekben fel nem sorolt szövetkezet, szövetkezeti szerv, társadalmi szervezet, egyesület, munkaközösség vagy más jogi személy tulajdonában levő földrészletek tulajdonosaként a jogi személy hivatalos elnevezését és címét kell megjelölni.

/16/ A természetes személyek tulajdonában levő ingatlanoknál először a család- azután az utónevet kell az anyakönyvi szabályok szerint írni. A tulajdonos család- és utóneve után nőtlen /hajadon/ vagy kiskoru személynél zárójelben fel kell tüntetni az anyja nevét. Nős személynél zárójelben a házastárs nevét kell feltüntetni /pl. Nagy Antal /nős Kovács Terézszel/, asszonyoknál a leánykori nevet is fel kell tüntetni/.

/17/ Ha az azonos nevű tulajdonosok feleségének neve is azonos, a tulajdonos és a felesége leánykori nevén kívül a tulajdonos anyjának leánykori nevét is fel kell tüntetni.

/18/ A természetben osztatlan közös tulajdonban levő földrészlet tulajdonosait 1-től kezdődő sorszámokkal kell ellátni, és házastársak esetében az első név - a gyűjtőnév - mindig a férj neve, mely után a feleség nevét "és felesége" megjelöléssel kell feltüntetni.

Pl.:	1. Nagy János	1/2
	és felesége	
	2. Kiss Borbála	1/2

Egyéb osztatlan közös tulajdon esetében gyűjtőnévként annak a tulajdonosnak nevét kell bejegyezni, lakhelyre tekintet nélkül, aki egyuttal használó is, ennek hiányában a legnagyobb részarányu helybeli tulajdonost, ha ilyen sincs, azt a személyt, akinek neve a helybeli tulajdonosok közül betűrendben az első. A többi társtulajdonos nevét "lakóhelyére tekintet nélkül" betűsorrendben kell feltüntetni. Ha a társtulajdonosok valamennyien más közösségekben laknak, gyűjtőnévként annak a tulajdonosnak nevét kell bejegyezni, akinek a részaránya a legnagyobb, ennek hiányában a társtulajdonosokat betűsorrendben kell feltüntetni.

Ha az osztatlan közös tulajdonban levő földrészletben az államnak is van tulajdoni illetősége, társtulajdonosként első helyen a "Magyar Állam"-ot kell feltüntetni. E gyűjtőnév után a tulajdonos társakat betűsorrendben kell bejegyezni.

/19/ Haszonélvezet esetén a tulajdonos nevén kívül zárójelben a haszonélvező nevét is fel kell jegyezni /pl. Kiss Bálint/ haszonélvező: özv.Kiss Antalné/.

/20/ Ha a tulajdonos kiskoru, gyámság vagy gondnokság alatt van, illetve külföldön lakik, a tulajdonos neve után - zárójelek közt - "használó" jelzéssel a használó nevét és lakcímét is fel kell tüntetni.

/21/ Abban az esetben, ha mind a használó, mind a tulajdonos ismeretlen, tulajdonosnak egyelőre a telekkönyvi tulajdonost kell feltüntetni.

8. §

A községi belterület felmérésének műszaki terve és munkabeosztása

/1/ A felmérés műszaki és gazdasági megszervezése céljából az ÁFTH idevonatkozó utasításainak megfelelően műszaki tervet kell készíteni, amely a megfelelő adatgyűjtés alapján tartalmazza az elvégzendő feladatokat, technológiai előírásokat, gazdasági rendelkezéseket, valamint a szállítási határidőt. A munkát csak jóváhagyott műszaki terv alapján szabad megkezdeni.

- /2/ A községi belterület felmérését a következő sorrendben kell végrehajtani:
- a/ a belterület elhatárolása és az elhatárolás vizsgálata;
 - b/ ötödrendű háromszögelés az egész belterületen és a háromszögelés vizsgálata;
 - c/ sokszögelés egy-egy térképlapnak megfelelő területen és a sokszögelés vizsgálata;
 - d/ részletmérés folyamatosan egy-egy térképlapnak megfelelő területen;
 - e/ térképezés; a részletmérés és térképezés helyszíni és irodai vizsgálata térképlaponként;
 - f/ helyrajzi számozás az egész belterületre, a helyrajzi számozás vizsgálata;
 - g/ a térkép kirajzolása és megírása;
 - h/ területszámítás folyamatos sorrendben, a területszámítás vizsgálata munkaszakaszonként;
 - i/ az írásbeli munkarészek elkészítése:
 - 1. területjegyzék,
 - 2. kataszteri telekkönyv,
 - 3. műszaki leírásés az írásbeli munkarészek vizsgálata;
 - j/ a zárómunkák.
- /3/ Bármely munkaszakaszt csak az előző szakasz vizsgálata és a vizsgálat során talált hibák helyesbitése és hiányok pótlása után szabad megkezdeni.

II. Fejezet

Az elhatárolás

9. §

A községi belterület elhatárolása

- /1/ A felmérési munkák megkezdése előtt a községi tanács végrehajtó bizottságának bevonásával a korábbi határozattal jóváhagyott és elhatárolási jegyzőkönyvben leírt belterületi határt felül kell vizsgálni, valamennyi határpontot fel kell keresni, és az elhatárolási jegyzőkönyvben azok helyének, valamint a határvonal haladásának leírását ellenőrizni kell.
- /2/ Ha a természetben talált határvonal az elhatárolási jegyzőkönyvben leírttal megegyezik, és a községi tanács azt változtatlanul fenn kívánja tartani, a felméréndő terület elhatároló vonalának azt kell tekinteni.
- /3/ Ha a belterület elhatároló vonala a korábban készített elhatárolási jegyzőkönyv adataival szemben megváltozott, vagy a községi tanács a határvonal módosítására vonatkozó kívánságát kifejezte, akkor a terület szerint illetékes földmérési felügyelőséget erről azzal a kérelemmel kell értesíteni, hogy a változott határrészen a belterületet határolja el: a határpontokat jelölje ki, és megfelelő módon állandósítsa, továbbá a változott határvonalat jegyzőkönyvben rögzítse.
- /4/ A korábban nem kellően állandósított határpontokat, valamint azokat, amelyeknek az állandósítási jele időközben elpusztult, továbbá a módosított határrészekben az újonnan kijelölt pontokat kővel, csappal, vagy festéssel véglegesen meg kell jelölni. A határpont megjelölésére 15 cm oldalhosszúságú, egyenlő oldalú háromszög keresztmetszetű, letompított élű, felső lapján keresztvesséssel ellátott, 50 cm hosszú, jó minőségű, fagyálló terméskő, vagy vasbetétes betonoszlopot kell alkalmazni. Az oszlopot úgy kell elhelyezni, hogy a terep szintje alá 50 cm mélyen elhelyezett keresztvesséssel ellátott féltégla fölött központos legyen és az oszlopból mintegy 10 cm a talajszint fölé emelkedjék. Ha a kijelölt határpont épületnek, vagy építménynek sarokpontja,

azon a talajszint felett mintegy 30 cm magasságban 5-10 mm átmérőjű falba süllyesztett csapot /szögecsot vagy anyáscsavart/ kell elhelyezni. Ha a csap elhelyezésének akadálya van, a határjelzés piros olajfestés lesz.

- /5/ Azoknak a községeknek a belterületét, amelyekről a városmérési alaptérkép készül, a /1963. ÁFTH, ÉM számú utasítás 5-9.§-ában foglalt rendelkezések szerint kell elhatárolni.

10. §

A földrészletek elhatárolása

- /1/ A községek belterületén lévő földrészletek határvonalát látható módon meg kell jelölni.
- /2/ A földrészleteknek az /1/ bekezdés szerinti megjelölését az érdekelt ingatlantulajdonosoknak kell végrehajtani.
- /3/ A földrészletek határvonalának megjelölését - a felmérő szerv felkérésére - a községi tanács rendeli el.
- /4/ A földrészletek közötti határvonalának a megjelölésénél a tényleges birtoklás szerinti határvonalat kell alapul venni.
- /5/ Ha a tényleges birtoklás a természetben látható módon nincs megjelölve vagy a megjelölés nem egyezik a birtoklással, akkor a földrészlet természetbeni állapotát kell bemérni. Ha birtokhatár a természetben nem állapítható meg és látható módon nincs is megjelölve, a birtokhatárt a telekkönyvi térkép alapján kell betervezni, illetőleg feltüntetni.
- /6/ Kiszajátított földrészletek határvonalának ellenőrzéséhez elsősorban a kiszajátítási terveket, ut- és vasúttörzskönyvezési munkarészeket kell felhasználni. Ilyenek hiányában az ellenőrzés alapjául a korábbi földmérési térképek is szolgálhatnak.
- /7/ Ha az előző bekezdésben említett ingatlanok határpontjait az ingatlantulajdonos kövel megfelelő módon állandósította, akkor az állandósított pontok helyességét a kiszajátítási munkarészek alapján ellenőrző mérésekkel meg kell vizsgálni. Ellenőrzés lehet a pont kitűzésének megismétlése is. Az ellenőrzött határpont akkor fogadható el helyesnek, ha a ta-

lált kő és az ellenőrzés során kitűzött hely közt jelentkező távolság számszerű mérések alapján végzett kitűzésnél 0,6 m-nél, a térképről bemért mérésekkel végzett kitűzésnél 1,5 m-nél nem nagyobb. Amennyiben a határjelek ellenőrzése a kövek közvetlen összemérésével történt, a természetben mért és a térképről lement távolság között a különbség 1:2000-es méretarányú térkép használatánál a 17.§. /19/ bekezdésben közzölt hibahatároknál 25, 1:2880-as méretarányú térképek használatánál 35 cm-rel növelt értékénél nagyobb nem lehet.

- /8/ Ha kétségek nélkül megállapítható, hogy a kiszajátítási terv hibás, erről az érdekelt szervet /illetve szerveket/ értesíteni kell és a hibás pontokat a természetbeni állapot szerint kell bemérni. Ugyancsak értesíteni kell az érdekelt szervet arról is, ha a bemérés során az derül ki, hogy a kiszajátítási terv jó, azonban a határjelek kitűzése helytelen. Ebben az esetben a kitűzést az érdekelt szerv közbejöttével meg kell ismételni.
- /9/ Azoknak a községeknek belterületén lévő földrészleteket, amelyekről városmérési alaptérkép készül, a /1963. ÁFTH, ÉM számú utasítás 10-14.§-ában foglalt rendelkezések szerint kell elhatárolni.

MÁSODIK RÉSZ

A részletmérés

I. Fejezet

A részletmérés tárgya és a részletpontok csoportosítása

11. §

Általános rendelkezések

- /1/ A részletmérés tárgyát - jellegük szerint csoportosítva - a következők képezik:
- a/ a földrészletek és az alrészletek,
- b/ az állandó jellegű természetes és
- c/ az állandó jellegű mesterséges tereptárgyak.

- /2/ A bemérendő részletpontokat jelentőségükre és jellegükre tekintettel négy csoportba soroljuk /14. §/.
- /3/ A részletpontokat oly pontossággal kell meghatározni, ami megfelel a részletpont csoportjának /rendjének/ és a térképi ábrázolás lehetőségeinek.
- /4/ A részletpontokat - a terep vízszintes és magassági tagoltságától, a beépítettségétől, a pontsűrűségétől és a megkívánt pontosságtól függően - különféle módszerrel lehet meghatározni. A felmérési módszerek közül azt kell választani, amellyel a megkívánt pontosságot a leggazdaságosabban lehet elérni.

12. §

A földrészletek és az alrészletek felmérése

- /1/ A földrészleteket - tekintet nélkül területük nagyságára - mindig fel kell mérni.
- /2/ A földrészleteket és az alrészleteket a természetben található határaik és a tulajdoni állapotuk szerint kell felmérni.
- /3/ A földrészleteken belül az állandó jellegű művelési ágakat és művelés alól kivont területeket akkor kell felmérni, ha azok önmagukban vagy szomszédos más művelési ággal összevonva a 6. § /1/ bekezdésben közölt rendelkezések szerinti területi szabványnak mintegy a felét elérik.
- /4/ A földrészleten belül egymás mellett levő, művelés alól kivett, különböző rendeltetésű területeket, ha nem is képeznek külön alrészletet, egymástól elkülönítve kell felmérni.
- /5/ Be kell mérni azokat a művelési ágakat, valamint a művelés alól kivont területeket is, amelyek nem érik ugyan el a területi szabvány felét, de a terepre vagy a művelésre jellemzők /pl. több telken sávszerűen áthúzódó keskeny vizmosás vagy rét/.

13. §

A természetes és a mesterséges tereptárgyak bemérése

A természetes és a mesterséges tereptárgyakat az alábbi a/ - k/ pontokban részletezett rendelkezések szerint kell bemérni.

a/ Természetes vízfolyások, tavak, szigetek, vizmosások

- /1/ Természetes vízfolyásokat /folyókat, patakokat/ és tavakat minden esetben be kell mérni. Medernek - tekintet nélkül a vizállásra - a természetes partok közt levő területet kell tekinteni. A partvonalat a tényleges állapot szerint kell bemérni, azonban a kisebb /1,5 métert meg nem haladó/ ki-, beugrásait figyelmen kívül lehet hagyni. A mederben levő állandó növényzet nélküli homok- és kavicsátonyokat nem kell bemérni.
- /2/ Folyók vagy más vízfolyások által megszakított vasuti és közuti kisajátított területnél az átellenes partokon fekvő elhatárolási jeleket a rajzi munkarészekben össze kell kötni, hogy a kisajátított területek határvonala folytonos legyen. A vasuti /közuti/ test alatt levő vízmedret, valamint annak mindkét oldalán levő kisajátított földszávet - ez utóbbit művelési ágak szerint elkülönítve - külön földrészletnek kell tekinteni /5.a ábra/.
- /3/ Folyók medrében levő, állandó jellegű, növényzettel fedett sziget töréspontjait - mint harmadrendű pontokat be kell mérni.
- /4/ A folyók mentén levő szabályozási és partműveket, um. kőrözsüket, párhuzamos műveket, zsilipeket, stb., továbbá vízmércéket, a dunai nemzetközi kilométerjelző táblákat és egyéb, szabatosan megjelölt pontokat be kell mérni.
- /5/ Vízfolyás felett levő hidaknál és völgyhidaknál a hídfőket és a mederpilléreket a vízszint feletti, illetve a talajból kiemelkedő részükön kell bemérni. Hídfőknél a kőburkolatu töltéslezáráások is bemérendők. A hidak által fedett mederterületek a vízfolyásokhoz tartoznak, kivéve azokat az eseteket, amikor a hidak által elfoglalt területet a közut, illetve a vasút részére kisajátították.
- /6/ A mesterséges halastavakon átvonuló, az Országos Vízügyi Főigazgatóság rendelkezése alatt álló vízfolyásokat a rajzi munkákon /a mérési vázlaton és a térképen/ még abban az esetben is fel kell tüntetni, ha a vízfolyás medre a természetben nem látható, ennél fogva be sem mérhető. Ilyen esetben a

vizfolyást a be- és kifolyásnál levő zsilipek megfelelő végének összekötésével szaggatott vonallal kell a mérési vázlaton és a térképen feltüntetni /5.b ábra/.

b/ Utak, dűlőutak, utcák, közterek és vasutak

- /1/ A belterületen levő közutakat és az állandó jellegű dűlőutakat be kell mérni.
- /2/ Közlekedési utaknál a határvonalnak a természetben található, végleges módon megjelölt /állandósított/ határpontjait kell bemérni.
- /3/ Ha a közutat fenntartó szerv a határpontokat nem állandósította, akkor a közutat a tényleges használat szerint kell bemérni, úgy azonban, hogy a határvonal bevágásban a bevágás szélétől 3 m-nél, töltésben pedig a töltés lábához 2 m-nél közelebb nem eshet.
- /4/ Töltések lábát és a bevágások szélét akkor kell bemérni, ha a kisajátított vonaltól 2 m-nél nagyobb távolságra vannak.
- /5/ A dűlőutakat, amelynek határpontjai nincsenek állandósítva, a természetben található állapot szerint kell bemérni, azonban az egyébként egyenes tengelyű utaknak jelentéktelen eltérését az egyenestől figyelmen kívül kell hagyni.
- /6/ A belterületen levő köztereket utcák szerint, az utcákat pedig keresztezéseik szerint el kell különíteni és a térképen elkülönítve kell ábrázolni.
- /7/ Belterületen levő utcák és közterek határvonalának az utca melletti telkek utcamenti határvonalát kell tekinteni.
- /8/ Közforgalmu vasutaknál a kisajátított területet határpontjaik szerint kell bemérni; a belterületen áthaladó közforgalmu, valamint az ipar- és mezőgazdasági vasutak vágányait, az állomások vágányhálózatának kivételével, be kell mérni. A kisajátított területen a mezőgazdasági művelés alól kivett területet - a pályatestet és az anyagárkokat - a művelési ágaktól elkülönítve kell felvenni és a térképen feltüntetni. A pálya mellett levő szegélyárkokat - függetlenül méreteiktől - nem kell bemérni.
- /9/ A mezőgazdasági és az iparvasutakat, amelyeknek területe a

mezőgazdaság, illetve az ipartelep területével összefügg és attól elkülönítve nincs, továbbá amelyeket a gazdaság /az ipartelep/ csupán üzemi célokra használ, a tényleges használatnak megfelelően kell bemérni. Az elkülönítve bemért pályatestet művelés alól kivett területnek kell tekinteni. Az ipartelepen belül a vágányhálózatot nem kell bemérni.

- /10/ A köz- és dűlőutak, az utcák és közterek, továbbá a közforgalmu, valamint a mezőgazdasági és iparvasutak területén levő épületeket és építményeket, ha a 13. § e/ pont /1/ bekezdésben foglaltaknak megfelelnek, be kell mérni. Be kell mérni az említett területeken levő - a kirajzolási mintában /10. minta/ feltüntetett - valamennyi műtárgyat. Nyílt átereszeket mindig, csőátereszeket pedig abban az esetben kell bemérni, ha átmérőjük 1 méternél nagyobb.

c/ Árkok, csatornák, töltések /árvédelmi töltések/

- /1/ Földrészletben levő árkokat /vizlevezető, szivóárkokat/ akkor is be kell mérni, ha nem érik el a területi szabványnak mintegy felét /12. § /3/ bek./.
- /2/ Bármilyen ut és utca mellett levő szegélyárkot be kell mérni. A vasuti pályatest mellett levő szegélyárkokat - függetlenül méretüktől, kiterjedésüktől és burkolatuktól - nem kell bemérni.
- /3/ Csatornákat /öntözőcsatornákat/ a hozzájuk tartozó töltésekkel és műtárgyakkal /um. hidakkal, zsilipekkel, épületekkel stb./ be kell mérni.
- /4/ Ugyancsak be kell mérni a töltéseket /árvédelmi töltéseket/ műtárgyaikkal. A töltések koronáját nem kell bemérni, lábát pedig csak akkor, ha a kisajátítási vonaltól /a mezsgyevonaltól/ legalább 2 m távolságra esik.

d/ Kertek, díszkertek, parkok

- /1/ Parkokban és díszkertekben a tényleges művelési ágakat /kert, erdő, rét stb./ egymástól elkülönítve kell felmérni. Nyilvános parkokban a 4 méternél szélesebb állandó jellegű sétautakat is be kell mérni és széleiket a térképen pontozott vonallal kell feltüntetni. A sétautak külön alrészletet nem alkotnak, hanem azokat a díszkert szomszédos területéhez

kell csatolni. A magánkertekben a sétákat, tekintet nélkül szélességükre figyelmen kívül kell hagyni. Lakótömbön belül parkírozott területeken levő 1 méternél szélesebb járdákat /gyalogutakat/ be kell mérni.

e/ Épületek, földalatti és földfeletti létesítmények

- /1/ A belterületen található mindazokat az állandó jellegű épületeket és építményeket, valamint műtárgyakat, amelyeknek méretei akkorak, hogy a térképen - figyelembe véve annak méretarányát - mérethelyesen ábrázolni lehet, alak- és mérethelyesen kell bemérni és a térképen ábrázolni. Ha a méretek ennél kisebbek, akkor az építménynek a középpontját kell bemérni és a térképen a megfelelő kirajzolási minta szerint kirajzolni. Állandó jellegűnek azokat az épületeket kell tekinteni, amelyek építőanyaga kő, téglá, beton /vasbeton/, vas, vályog vagy tömött fal, faépületek közül pedig azokat, amelyeknek alapja kő, téglá vagy beton. Felvonulási épületeket felvenni nem szabad.
- /2/ Épületeknél a külső falsíknak /és nem a lábazatnak/ a talajszinttel képezett metszészonalát kell bemérni. Ha a külső fal nem a terepszinten, hanem fölötté /pl. az első emeletnél/ kezdődik, akkor mind a terepszintből kiemelkedő, mind pedig a terepszintre levetített külső falsíkot be kell mérni. Hasonlóképpen kell eljárni vasbeton héj-, tetőszerkezetek bemérésénél is. A csepegő vonalat az esetben kell bemérni, ha egyúttal mezsgyevonal is.
- /3/ Az utca vagy a mezsgye vonalán levő épületek falainak és a kerítéseknek a fal, illetve a kerítés síkjába visszatérő, de a térképi ábrázolásnál 0,2 mm-t el nem érő ki- és beugrásait figyelmen kívül kell hagyni. Ha azonban több, egyenként ennél kisebb ki-, és beugrás ismétlődik, amelyek együttesen eléri vagy meghaladják térképi ábrázolásban a 0,2 mm-t, ekkor a kiegyenlítő vonalat kell bemérni. A falsíkba vissza nem térő ki- és beugrásokat csak akkor kell a bemérésnél figyelembe venni, ha méretük a térkép ábrázolásánál a 0,2 mm-t meghaladja /5.0 ábra/. A nem utca vagy mezsgyevonalon levő falsíknak ki- és beugrásait az előzőkhöz hasonlóan kell figyelembe venni, azzal a különbséggel, hogy itt a 0,2 mm-es

értékhatár 0,5 mm-re módosítandó. Tornácot, teraszt és lépcsőt csak akkor kell bemérni, ha alaposított faluk van.

- /4/ Középületeknél az épület rendeltetését a mérési vázlatba és a térképre be kell jegyezni.
- /5/ A lakóházakkal folytatólagosan egybeépített gazdasági épületeket a lakóháztól elkülönítve kell bemérni és térképezni. A különálló gazdasági épületeket - birtoklásra tekintet nélkül - be kell mérni.
- /6/ Különböző tulajdonosok tulajdonában levő lakrészek által elfoglalt területeket az 5.§ /2/ bekezdésének g/ pontjában tárgyalt esetben elkülönítve kell bemérni.
- /7/ Az állandó jellegű kerítések /tégla, kő, beton/ minden esetben be kell mérni. Azokat az állandó jellegű kerítések, melyek 0,60 méternél szélesebbek, mérethelyesen kell bemérni és a térképen feltüntetni. Ennél keskenyebb kerítések ábrázolása a térképen egyszerű folyamatos vonal.
- /8/ A társadalmi tulajdonban levő ingatlanokon épült földalatti létesítményeknek, um. bármilyen rendeltetésű csatornáknak, csővezetékeknek és kábeleknak csupán a terepszinten látható aknanyílásait kell bemérni és a rajzi munkarészekben a megfelelő kirajzolási minta szerint ábrázolni.
- /9/ A pincék közül minden esetben be kell mérni és térképezni kell azoknak a bejáratát, amelyek közterületről nyílnak, tekintet nélkül arra, hogy van-e földhasználati joga a pince tulajdonosának azon az ingatlanon, amely alá a pince nyúlik; be kell mérni és térképezni kell továbbá azoknak a pincéknek a bejáratát is, amely pincéknek más a tulajdonosa, mint annak a földrészletnek, amely alá a pince nyúlik. A bemérést és térképezést a 13.§. e/ pontja /1/ bekezdésében foglaltak értelemszerű alkalmazásával kell végezni. Minden bemért és térképezett pincebejárat esetében a kataszteri telerkönyvben annak a földrészletnek a helyrajzi számánál, amely alá a pince nyúlik, a jegyzet rovatba "és pince" szavakat kell írni, a pincebejáratot pedig helyrajzi számozni kell.
- /10/ A földfeletti létesítményeknek - um. magasfeszültségű villanyvezetékeknek, viz-, gáz-, olaj- és távfűtésvezetékek-

nek -, valamint a drótkötélpályáknak kiinduló, csatlakozó, elágazási és töréspontjait kell bemérni. A tartóoszlopok közül - függetlenül a vezeték minőségétől - kizárólag a falazott és a beton alapon nyugvókat kell bemérni, mégpedig, ha méreteik a 13. § e pont /1/ bekezdésében közölt feltételeknek megfelelnek, mérethelyesen, egyébként pedig központjukon. Tehát a fa és az alapozás nélküli vasbetonoszlopokat, valamint a betonlábu faoszlopokat nem kell bemérni.

- /11/ Egyéb állandó jellegű építményeket, um. gyárkéményeket, kőkereszteket, emlékoszlopokat, szobrokat, stb. - méretüktől függően - kiterjedésük szerint vagy központjukban be kell mérni.

f/ Ipartelepek és gépállomások

- /1/ A belterületen levő ipartelepek és gépállomások ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint a belterületre eső egyéb létesítmények. Ha az ipartelep a térképen csak külső határvonalával ábrázolható /lásd 13. § g pont /1/ bek./, akkor csak a határvonalát mérjük be.
- /2/ Nagyobb ipartelepek felmérésére külön megbízás, illetve utasítás szükséges.

g/ Katonai és korlátozott mértékben felmérhető területek

- /1/ A belterület felmérése előtt az ÁPTH megállapítja és még a műszaki terv elkészítése előtt a földmérési felügyelőséggel közli azokat az üzemeket és egyéb létesítményeket, amelyeknek csak a külső határvonalát kell bemérni és a térképen ábrázolni. Nem szabad a térképre feljegyezni a terület megnevezését és rendeltetését sem.
- /2/ A határvonalon belül eső területet vagy annak egy részét csak az illetékes miniszternek az ÁPTH elnökéhez intézett megkeresése és az ÁPTH elnökének utasítása alapján szabad felmérni. A határvonalon belül levő részek felmérésére vonatkozó adatokat nem szabad a nyilvánosság részére készülő munkarészekben feltüntetni, hanem azokat mint titkos adatokat kell kezelni.
- /3/ A felmérendő területen levő titkos katonai létesítményeket nem szabad bemérni.

h/ Különleges célokat szolgáló területek

- /1/ Különleges célokat szolgáló területeken /sportpályákon, sátorhelyeken, temetőekben/ be kell mérni az állandó jellegű létesítményeket, épületeket, berendezési tárgyakat, kerítéseket; temetőekben a különálló szobrokat és emlékműveket /amennyiben nem egyéni síremlékek/. A különböző rendeltetésű területeket egymástól elkülönítve kell bemérni.
- /2/ Temetkezési helynek kijelölt területnek csak azt a részét kell temetőnek felvenni, amelyet ténylegesen temetőnek használnak vagy amelyben már nem temetkeznek ugyan, de gazdaságilag nem művelik.
- /3/ A használatban levő temetővel összefüggő, temető céljára kisajátított területet a temetővel együtt egy földrészletnek, de azon belül művelési ága szerint elkülönítve alrészletnek kell tekinteni és mint ilyet kell bemérni.
- /4/ Az /1/ bekezdésben jelölt területeken a 4 méternél szélesebb utakat fel kell venni, azonban nem kell külön alrészletnek tekinteni.
- /5/ Parkokban és kertekben kizárólag temetkezés célját szolgáló területet és az azt közvetlenül környező, fákkal és bokrokkal beültetett területet temetőnek kell tekinteni.

1/ Kutak és források

- /1/ A közterületen található és használatban levő kutakat be kell mérni.
- /2/ Nyílt kutaknál /gémeskutaknál/ a nyílás középpontját, zárt kutaknál a fedőszerkezet középpontját, felépítmény nélküli zárt kutaknál pedig a felszálló cső közepét kell bemérni.
- /3/ Foglalt forrásokat be kell mérni, mégpedig a forrás felszínre törésének helyénél.

j/ Romok, romos épületek

- /1/ Az épületromokat és már semmi célra nem használt romos vagy részben romos épületeket bemérni abban az esetben kell, ha az általuk elfoglalt terület a művelés alól kivett területekre érvényes területi szabványt eléri, de alapterületük nagyságától függetlenül be kell mérni a részben már lebontott

épületeknek a még lakott vagy már más célra használt részét.

- /2/ Be kell mérni a műemlék - vagy műemlék jellegű romokat a talajból kiemelkedő csomójuk szerint.

k/ A belterület határvonala

- /1/ A belterületnek a véglegesen megjelölt állandósított határpontjait be kell mérni. Azokat a határpontokat, amelyek véglegesen megjelölhetők nem voltak /pl. patak széle/, lehetőleg a szomszédos két állandósított töréspontot összekötő egyenesre ortogonális koordinátaméréssel kell bemérni /6.a ábra/.

14. §

A részletpontok csoportosítása

- /1/ A bemérendő részletpontokat fontosságuk szerint és annak megfelelően, hogy mily szabatosan jelölhetők ki, négy csoportba soroljuk.

- /2/ Az elsőrendű részletpontok a következők:

- a/ a belterület szabatosan megjelölt határpontjai;
- b/ a közterülettel /utca, tér/ érintkező szabatosan megjelölt telekhatárpontok;
- c/ az épületek közterületre néző homlokvonalának éles sarok- és töréspontjai;
- d/ a közterületek mellett húzódó falazott kerítések éles sarok- és töréspontjai;
- e/ a közterületeken levő pontszerűen megjelölt műtárgyak /pl. vízelzáró csap/;
- f/ a közterületen levő épületeknek és műtárgyaknak szabatosan megjelölt sarok- és töréspontjai;
- g/ a szintezési alappontok.

Az a/ és a b/ pontok alatt felsorolt határpontok közül szabatosaknak azokat kell tekinteni, amelyek kő- vagy betonoszloppal vannak állandósítva, illetve ha a pont valamely állandó jellegű épület sarokpontjával esik egybe.

- /3/ A másodrendű részletpontok a következők:

- a/ a közterülettel nem közvetlenül érintkező szabatosan meg-

jelölt földrészletek határpontjai;

- b/ az épületeknek nem a közterület felé eső éles sarok- és töréspontjai;
- c/ az épületeknek a közterületre néző homlokvonalán levő kevésbé határozott sarok- és töréspontjai;
- d/ közterületen levő épületeknek és műtárgyaknak nem szabatosan megjelölt sarok- és töréspontjai;

- /4/ A harmadrendű részletpontok a következők:

- a/ a belterület szabatosan meg nem jelölt határpontjai;
- b/ földrészleteknek bárhol található, nem szabatosan megjelölt határpontjai;
- c/ a közterületen levő járdák és utburkolatok töréspontjai;
- d/ az épületeknek nem közterülettel érintkező nem határozott sarok- és töréspontjai;
- e/ művelési ágak jellegzetes határpontjai.

- /5/ A negyedrendű részletpontok a következők:

- a/ a művelési ágak nem jellegzetes határpontjai;
- b/ az utak, a csatornák, az árkok és a töltések szabatosan meg nem jelölt határpontjai.

II. Fejezet

A részletmérés végrehajtása

15. §

A részletmérés általános szabályai

- /1/ A részletpontokat elsősorban az alappontokat összekötő mérési vonalakra ortogonális koordinátaméréssel kell bemérni. Ha az alappontok közt kifejlesztett mérési vonalhálózat valamennyi részletpont meghatározására nem elégséges, az alappontok között további alappontokat, az ún. kisalappontokat kell meghatározni. Nehezen hozzáférhető helyeken /pl. zárt udvarokban, sűrűn beépített területeken vagy forgalmas utszakaszokon/ levő részletpontokat az alappontokról, illetve a kisalappontokról poláris koordinátaméréssel - elsősorban szabatos táhinetriával /pl. Redta vagy vele egyenlő pontosságú műszerrel/ - lehet bemérni. Ez a módszer alkalmazan-

dó akkor is, ha az ortogonális koordinátamérési módszer használata a különleges okok miatt nem gazdaságos.

- /2/ A részletpontok összhangjának biztosítása végett a mérési vonal mindkét oldalára eső valamennyi részletpontot egyszeri végigméréssel kell bemérni.
- /3/ Az elsőrendű részletpontok közül a belterület határpontjait lehetőleg mint sokszögpontokat - esetleg mint poláris pontokat - kell meghatározni, ha azonban erre nincs lehetőség, akkor a határpontokat ortogonális koordinátaméréssel úgy kell meghatározni, hogy koordinátáik a bemérési adatokból egyszerűen számíthatók legyenek. A belterület határvonalának azokat a pontjait, amelyek véglegesen megjelölve nincsenek /pl. patak széle/, a szomszédos állandósított töréspontokat összekötő egyenesre ortogonális koordinátaméréssel kell bemérni /6.a. ábra/.
- /4/ Az első - és a másodrendű részletpontok bemérésének ellenőrzésére, ha a részletpontok meghatározására csak a szükséges mennyiségű mérést végeztünk, legalább egy-egy ellenőrző mérést kell mérni. Ilyen ellenőrző méretek lehetnek: két részletpont távolságának közvetlen megmérése vagy a részletpontoknak egy közeli alap- vagy kisalapponttal, esetleg a mérési vonal valamely mérettel meghatározott pontjával történő közvetlen összemérése. A harmad- és a negyedrendű részletpontok bemérése helyességének ellenőrzésére ellenőrző mérést nem kell végezni.
- /5/ Az első- és a másodrendű részletpontok bemérési adataiból számítható és az ellenőrzésként közvetlen hossz-méréssel mért távolság között mutatkozó eltérés nem haladhatja meg a 17. § /19/ bekezdésében közölt értékeket.
- /6/ A részletpontokat meghatározó hossz-méretereket tizedméterre élesen kell megmérni.
- /7/ A mérési módszer megválasztásánál a pontosság és a gazdaságosság szemelőtt tartásán kívül figyelemmel kell lenni arra is, hogy a bemérést kellően pontosan és a körülményekhez képest legegyszerűbben lehessen térképezni.

16. §

A kisalappontok

- /1/ Az alappontsűrítés elvégzése után a részletpontmérés megkezdése előtt a munkába vett területet az elhatárolási vázlattal be kell járni és ennek folyamán a mérési vonalak tervezésével egyidejűleg ki kell tűzni a kisalappontokat.
- /2/ A kisalappontok kitűzésénél figyelemmel kell lenni arra, hogy a mérési vonalakra, illetve az alappontokra és a kisalappontokra a területen levő valamennyi részletpontot kellően be lehessen mérni.
- /3/ A kisalappontokat úgy kell kijelölni, hogy a mérési vonalak hossza 200 méternél nagyobb ne legyen és a vonalak a részletpontokhoz oly közel essenek, hogy az ordináták hossza első- és másodrendű részletpontoknál szélső esetben a mérési vonal hosszának egyharmada - de legfeljebb 30 méter - a többi részletpontnál a mérési vonal hosszának fele - de legfeljebb 50 méter - lehet.
- /4/ A kisalappontok kitűzésénél, vagyis a mérési vonalhálózat megtervezésénél a térképezés igényeire is tekintettel kell lenni; a kisalappontokat úgy kell kitűzni, hogy a bemérés eredményeit minél egyszerűbben, tehát minél gazdaságosabban lehessen a térképre felrakni. A kitűzésnél arra is gondolni kell, hogy a szabályos idomok területe a bemérési adatokból számítható legyen s végül, hogy a belterület határpontjainak és szükség esetén egyes kisalappontként felhasznált részletpontoknak koordinátái a mérési adatokból kiszámíthatók legyenek.
- /5/ A kisalappontokat csak a bemérés tartamára, ideiglenesen kell megjelölni, mégpedig puha talajon a talajszintig levert keményfacövekbe vert szeggel, kockakövezeten a kövek közti részbe vert kovácsolt szeggel, aszfalton a burkolatba vert 15-20 mm hosszú gömbölyű fejű szeggel, kővön vagy betonon 5 cm hosszú keresztvívással.
- /6/ A kisalappontokat legegyszerűbben és leg gazdaságosabban, mint két alappont vagy már meghatározott kisalappont összekötő

egyenesebe iktatott mérési vonalpontokat lehet kitűzni és meghatározni. Szükség esetén a mérési vonalpontként meghatározandó kisalappontot két alappont összekötő egyenesének meghosszabbításába is ki lehet tűzni, úgy azonban, hogy a meghosszabbított távolság egyrészt ne haladja meg a két alappontot összekötő vonal hosszának egyharmadát, másrészt ne legyen hosszabb 50 méternél. Abban az esetben, ha nincs mód a kisalappontoknak mérési vonalpontként való meghatározására, a kisalappontokat sokszögeléssel - vagy kivételesen pontkapcsolással - kell meghatározni. A kisalappontok meghatározása végzett kitűzött sokszögvonalak lehetőleg mindkét végükön ismert alappontokhoz csatlakozzanak. Kisalappontokat szabad sokszög vonal pontjaiként csak kivételesen szabad meghatározni. A kisalappontok ortogonális koordinátaméréssel is meghatározhatók.

- /7/ A kisalappontok feltüntetésére kitűzési vázlatot /meghatározási tervet/ készíteni nem kell, a pontokat a mérési vázlaton kell jelölni. A sokszögpontként meghatározott kisalappontok érdekében végzett hosszmerések eredményét a mérési vázlaton a mérési vonal mellé mint végméretet kell bejegyezni.
- /8/ Ha a kisalappontokat mint mérési vonalpontokat határozzuk meg, akkor a legalább három kitűzőruddal kijelölt egyenesbe a mérési vonalpontokat műszerrel vagy kézi látesővel kell beinteni. A hosszakat kétszer kell megmérni; a második mérés azonos lehet a részletmérésnél végzett hosszmeréssel.
- /9/ Sokszögeléssel vagy poláris koordinátaméréssel, esetleg pontkapcsolással végzett pontmeghatározásánál a szögeket legalább 20" leolvashatóképeségű teodolittal egy távcsőállásban kell mérni. Ha a kisalappontokat, mint poláris pontokat, vagy mint szabad sokszög vonal pontjait határozzuk meg, akkor a törésszögek mérését elforgatott limbuszkörrel meg kell ismételni.
- /10/ Előzettséssel, kivételesen oldalmetszéssel meghatározott kisalappontokon a meghatározó irányok által képzett szög 40°-nál kisebb, illetve 140°-nál nagyobb nem lehet.
- /11/ Kisalappontok meghatározása érdekében kitűzött sokszögvonalaknak nem szükséges nyújtottaknak lenniük. A sokszögoldal hosszát kétszer kell mérni, a második mérés azonban azonos lehet a részletmérésnél végzett hosszmeréssel.

- /12/ Ha a kisalappont meghatározása ortogonális koordinátaméréssel történik és az ordináta hossza az alapvonat hosszának harmadánál, illetve 20 méternél rövidebb, a merőleget vetítőbotra szerelt szögprizmával, ha pedig az ordináta hossza az alapvonat hosszának harmadánál, illetve 20 méternél nagyobb, a derékszöget szögmérőműszerrel kell kitűzni. Az ordináta a mérési vonal egyharmadánál - de legfeljebb 30 méternél - hosszabb nem lehet. Az ortogonális koordinátaméréssel meghatározott kisalappontot ellenőrzésképpen a mérési vonal valamely pontjával össze kell mérni úgy, hogy az ellenőrző vonal a mérési vonallal közel 45°-ot zárjon be. Az ellenőrző méret és annak a mérési adatokból számított értéke között az eltérés 15 cm-nél nagyobb nem lehet.
- /13/ Pontkapcsolással, sokszögeléssel vagy poláris koordinátaméréssel meghatározott kisalappontok koordinátáit ki kell számítani, mérési vonalpontként vagy ortogonális koordinátaméréssel meghatározottakat - mivel ezek bemérési adataikkal térképezhetők - csak akkor, ha a kisalappont további kisalappontoknak sokszögeléssel vagy poláris koordinátaméréssel végzett meghatározására szolgál.
- /14/ Azokat a hosszmeréseket, amelyeket olyan kisalappontok meghatározása érdekében végzünk, amelyeknek koordinátáit ki kell számítani, centiméter-élesen, az egyéb kisalappontok érdekében végzetteket pedig tizedméter élesen kell végrehajtani.
- /15/ Azokat a kisalappontokat, amelyeknek a koordinátáit kiszámítjuk, meg kell számozni. Két alappont összekötő egyenesén kitűzött kisalappontokat olyan törtszámmal kell megjelölni, amelynek a számlálója az alacsonyabb számú alappont száma, a nevező pedig eggyel kezdődő folytatólagos sorszám. Ha a kisalappontot sokszögeléssel, poláris vagy ortogonális koordinátaméréssel határoztuk meg, a számozásnál hasonló szabályt kell betartani úgy, hogy ezeknél az eseteknél a számlálóba a sokszög vonal két végpontjának sorszáma közül a kisebbik kerül.
- /16/ A sokszögeléssel, poláris koordinátaméréssel vagy pontkapcsolással meghatározott kisalappontoknak, valamint további kisalappontoknak meghatározására szolgáló kisalappontok koordinátáit centiméter élességgel kell kiszámítani.

- /17/ Kiszalappontok meghatározása végett vezetett sokszögvonalak megengedett szögzáróhibája:

$$\Delta\varphi'' = 2 \sqrt{600 n + 4000}$$

ahol n a törésszögek számát jelenti.

A megengedett szögzáróhiba értékei:

n	3	4	5	6	7	8
$\Delta\varphi''$	152	160	168	174	182	188

- /18/ A vonalas záróhiba megengedett értéke

$$d = 1,5 \sqrt{140 + /0,015T/^2 + 1,5T},$$

ahol d a megengedett vonalas záróhibát jelenti centiméterben, T pedig a sokszögoldalok hosszának összege méterben.

A vonalas záróhiba értékei:

T	50	100	150	200	250	300 m
d	23	25	28	31	34	38 cm

- /19/ A kiszalappontok számát a mérési vázlaton piros színnel fel kell tüntetni.
- /20/ A kiszalappontok meghatározására végzett szögméréseket szabvány nyomtatványon, "Kiszalappontok szögmérési jegyzőkönyve" címmel ellátott külön füzetbe kell bejegyezni.
- /21/ A kiszalappontok koordinátáit ugyancsak szabvány nyomtatványból készült külön füzetben a "Kiszalappontok számítási jegyzőkönyvé"-ben kell kiszámítani.

17. §

A részletpontok bemérése

- /1/ Ortogonális koordinátamérésnél a részletpontokat lehetőleg a legközelebbi mérési vonalról kell bemérni.
- /2/ Ugyanannak a tereptárgynak /épületnek, létesítménynek/ a töréspontjait - amennyiben méretei megengedik - lehetőleg egy mérési vonalra kell bemérni.
- /3/ A mérési vonalakat a két végpontjukon és a közepükön-rövi-

debb vonalaknál egy, hosszabbaknál vagy lejtős terepen két, esetleg több-függőlegesen felállított jelzőrudal kell kitűzni, vagy a vetületet műszerrel kell beinteni. Olyan háromszögelési pontoknál, amelyeknél a kő mellett ideiglenes jel /jelrud/ áll, a méréssel általában a kőhöz kell csatlakozni.

- /4/ A bemérendő részletpontra, amennyiben az közvetlenül kellő élességgel nem irányozható meg, a pont láthatóvá tétele céljából kitűzőrudat vagy piros-fehérre festett vaspálcát kell állítani.
- /5/ A talppont keresésére vetítőbotra szerelt kettős szögprizmát kell használni.
- /6/ Vízszintes vagy enyhén lejtős terepen mind az abszcisszákat, mind pedig az ordinátákat komparált mérőszalaggal kell megmérni. Egyenletesen lejtős terepen az abszcisszákat a terepre fektetett szalaggal is lehet mérni, ilyenkor azonban a mért hosszakat a vízszintesre kell redukálni. A redukció történhet vagy a terephajlás, vagy a szalagvégek magasságkülönbségének meghatározásával. Erősen lejtős vagy lépcsős terepen a hosszakat libellával vízszintesre állított 4 m hosszú léccel vagy megemelt, vízszintesen tartott és kellően kifeszített 20 méteres mérőszalaggal lehet megmérni.
- /7/ A hossz-méréshez csak olyan mérőeszközt szabad használni, amelynek valódi hossza a névleges hosszától legfeljebb 1/2000 résszel tér el. Az eltérés tehát a 20 méteres acélszalagnál legfeljebb 10, a 4 méteres lécnél pedig 2 milliméter lehet. A méreteket /mind az abszcisszákat, mind az ordinátákat/ 0,1 méter élesen kell leolvasni és feljegyezni.
- /8/ A mérési vonal kezdőpontjától a végpontjáig folytatólagosan kell bemérni a vonal mindkét oldalára eső valamennyi részletpontot még akkor is, ha a mérési vonal a szelvény szélén van.
- /9/ Ugyanazon az egyenesen levő részletpontok /pl. egyenes vonalon levő házak sarokpontjainak/ meghatározásánál az egyenesen levő első és utolsó részletpontot kell ortogonálisan bemérni, a többi részletpont pedig a kezdő és az utolsó pont között folytatólagosan mérendő be /6.b ábra/. A mérési vonal kezdő- és végpontjának hibátlan bemérését egy-egy ellenőrző mérettel biztosítani kell.

- /10/ A földrészleteknek szabatosan meg nem jelölt határpontjait és művelési ágvonalak végpontjait úgy is bemérhetjük, hogy a mérési vonalon bemérjük a földrészlet egyenes határvonalának /vagy a művelési ágvonalnak/, illetve meghosszabbításának és a mérési vonalnak a metszéspontját. A térképezésnél a felrakott metszéspontot összekötjük az egyenes határvonal bemért és térképezett végpontjával. A keresett részletpontot ennek a vonalnak és egy már térképezett vonalnak /pl. ut szélének/ a metszéspontja jelöli ki. A meghosszabbítás nem lehet nagyobb, mint a határvonal egyenes hosszának egyharmad része /6.c. ábra/.
- /11/ Az épületek bemérésénél mindig az épület hosszabb oldalán levő és a jellemző falsíkokat meghatározó sarok- és töréspontokat kell a mérési vonalról bemérni, a falsíkok egyéb töréspontjaira vonatkozó méreteket a bemért pontokat összekötő egyenesekre kell vonatkoztatni úgy, hogy a térképezés a legegyszerűbb legyen /6.d ábra/.
- /12/ Az épületek bemérésénél figyelembe kell venni a 13.§ e pont /2/ - /6/ bekezdésekben foglaltakat.
- /13/ Előfordul, hogy valamely épület egyes bemérendő pontjai nem a terepszinten, hanem a fölött vannak. Ezeket a pontokat le kell vetíteni a terepszintre, és a levetített pontokat kell bemérni. Továbbá az is előfordul, hogy egyes pontokat valamely akadály miatt ortogonális koordinátaméréssel közvetlenül nem lehet bemérni; ez esetben az épület sarokpontjainak összekötő egyenesét valamely irányban meg kell hosszabbítani és a meghosszabbított vonalon alkalmasan választott segédpontot kell bemérni. A részletpont bemérése a segédpont és a meghosszabbított falsík egyenesén bemért másik részletpont között történik. A meghosszabbítás nem haladhatja meg a falsík hosszának az egyharmadát /6.e. ábra/.
- /14/ Az épületek valamennyi oldalát meg kell mérni abban az esetben is, ha a párhuzamos oldalak egyforma hosszúak.
- /15/ Az esetben, ha az épület egyik fala mellett külön támfal van, a ház és a támfalat elkülönítve kell bemérni.
- /16/ Ha az utca vagy köztér olyan széles, hogy a mindkét oldalán

- levő épületeket 30 méternél rövidebb ordinátával bemérni nem lehet, akkor az utca /köztér/ mindkét oldalán mérési vonalat kell vezetni, azonban a két mérési vonalról bemért részletpontok kellő összhangjának biztosítása és ellenőrzése végett egyes, az utca különböző oldalán levő részletpontokat össze kell mérni.
- /17/ Állandó szélességű utak, árkok, csatornák középvonalának vagy egyik, de ugyanazon oldalának töréspontjait, valamint az állandó szélességet kell megmérni.
- /18/ Egyes, ortogonális koordinátaméréssel hozzá nem férhető részletpontok bemérése poláris koordinátaméréssel végezhető el. A vízszintes szöveget elegendő 1' élesen leolvassva egy távosóállásban mérni. A hossz, amely nem lehet nagyobb, mint a tájékozó irány, mérhető acélszalaggal vagy optikailag. A hosszát acélszalaggal kétszer, optikai mérésnél pedig két, egymástól független méréssel kell meghatározni. Optikailag végzett távmérés esetén a meghatározandó oldal hossza nem lehet nagyobb első- és másodrendű pontoknál 80, harmad- és negyedrendű pontoknál 100 méternél. Acélszalaggal végzett hosszaméréseknél az értékek: 150, illetve 200 m.
- /19/ Az első- és a másodrendű részletpontok meghatározásának helyességéről ellenőrző mérésekkel meg kell győződni /15.§ /4/. Az ellenőrző méretet általában csak a térképezés után - a bemérés és a térképezés együttes ellenőrzésére - hasonlítjuk össze a térképről lement mérettel, azonban néhány ellenőrző méréssel összemért első- és másodrendű pont távolságát a bemérési adatokból ki kell számítani. A harmad- és a negyedrendű pontokra ellenőrző mérést nem kell végezni, azonban egyes harmadrendű pontok bemérésének helyességét alappontokkal, ki-alappontokkal vagy részletpontokkal végzett összeméréssel meg kell vizsgálni. Az ellenőrző méretet ez esetben is össze kell hasonlítani a bemérési adatokból számított értékkel. Az eltérés nem haladhatja meg az alábbi táblázatban feltüntetett értéket:

t =	20	40	60	80	100	150	200
I =	10	15	15	20	20	25	25
II =	15	20	25	25	30	35	40

ahol t az ellenőrzésként összemért pontok távolságát jelent méterben; I és II pedig az első-, a másodrendű részletpontok ellenőrzésénél megengedett eltérést jelenti centiméterben.

III. Fejezet

A részletmérés eredményeinek feljegyzése

18. §

A mérési vázlat

- /1/ A részletpontok meghatározására végzett mérések eredményeit mérési vázlaton kell feltüntetni.
- /2/ A mérési vázlatot általában ugyanabban a méretarányban kell készíteni, mint a térképet /22. § /1/ bek./. Ha a felméréendő területen vagy annak egy részén a bemérendő részletpontok száma nagy, vagy a mérési vázlaton ábrázolandó alakzatok bonyolultak, tehát a térkép méretarányában szerkesztett mérési vázlat áttekinthetetlen, bejegyzései zavarosak lennének, a mérési vázlatot nagyított /1:1000, esetleg 1:500/ méretarányban kell készíteni. Ha azonban a térkép méretarányában készített mérési vázlaton csak néhány adatot nem lehet kellően feltüntetni, akkor a mérési vázlat jobboldali keretvonalán kívül kell a kérdéses területről méretarány nélküli alakhelyesen nagyított részletrajzot készíteni. Ilyenkor a mérési vázlatra csupán az alakzatot kell kirajzolni, a méreteket pedig a nagyított mellékrajzra kell beírni. A mellékrajz mellé és a mérési vázlat megfelelő helyére azonosítási jelet /A, B, C, ... stb. betűket/ kell írni. Ha azonban a nagyítást igénylő terület akkora, hogy a keretvonalon kívül nem férne el, akkor a kinagyítandó területet melléklapon kell ábrázolni. Ebben az esetben az eredeti méretarányu lapon ezeknek a területrészeknek csak a határvonalát kell feltüntetni; a határvonalon belül levő területre be kell írni: "Lásd az 1: méretarányu melléklapon". A melléklapra pedig be kell írni: "Melléklap a ... jelű mérési vázlatához". A mérési vázlat jele a térképlap számjeléből /3. § /14/ /15/ és az alábbi /3/ bek./ beosztásjelzésekből áll. Mind a keretvonalon kívül, mind pedig

a melléklapon ábrázolt nagyításokat az észak-déli irányra tájékozottan kell elkészíteni.

- /3/ A mérési vázlatok a szelvényhálózat beosztásában, térképenként - a mérési vázlat méretarányától függően - több lapon készülnek. Az 1:2000 méretarányu mérési vázlat négy negyedlapra oszlik. Jelölésük: a dél-nyugatié I, a dél-keletié II, az észak-nyugatié III és az észak-keletié IV. Az 1:1000 méretarányu mérési vázlatnál a térképlap minden negyedlapja további négy részre, tehát tizenhatodlapra oszlik, amelyeket a negyedlap római számának betűaláosztásával jelölünk meg. Az 1:500 méretarányu mérési vázlat további négy részre oszlik; a keletkezett hatvannegyedlapokat a nevezőben a betűk mellé írt arab számokkal kell megjelölni; $\frac{I}{a 1}$, $\frac{I}{a 2}$, $\frac{II}{a 1}$... stb. /7. ábra/.
- /4/ A mérési vázlatot könnyen hajtogatható mintegy 36/44 cm méretű rajzpapíron rajzeszközökkel /vonalzóval, léptékkal/, alak- és mérethelyesen kell szerkeszteni. Hogy a méretek könnyen bejegyezhetők és olvashatók legyenek, a rajz kismérvű torzítása szükség esetén megengedhető. A méretek beírásához és a bemért tárgyak ábrázolásának kirajzolásához kemény grafitceruzát /cca 2H/ kell használni. A teljesen kész mérési vázlatlapokat elkészítésük után nyomban, még a térképezés megkezdése előtt rögzítőanyag ráfúvásával rögzíteni kell. A mérési vázlat készülhet tussal is.
- /5/ A mérési vázlatlapokat /8. minta/ a helyszíni munka megkezdése előtt elő kell készíteni. A lapok keretvonalát, ha a keretvonal a térképkerettel egybeesik vastag, ellenkező esetben pedig vékony fekete ceruzavonallal kell meghuzni. A mérési vázlatra fel kell rakni az alappontokat és a kisalappontokat és a déli keretvonallal párhuzamosan piros színnel be kell írni a sorszámukat.
- /6/ A mérési vázlatot a terepen tisztán, világosan, jól olvashatóan úgy kell szerkeszteni, hogy a bejegyzések helyes értelmezéséhez kétség ne férhessen. Tilos a mérési vázlatot - a helyszíni feljegyzések átmásolásával - irodában elkészíteni.
- /7/ A mérési vázlat szerkesztésénél az alábbi szabályokat kell betartani:

- a/ A mérési vonalakat, amelyeken mérés történik, szaggatott piros vonallal kell megjelölni. A talpponttól a részletpontra vetett merőleges jelzése fekete pontozott vonal.
- b/ A bemért részletpont helyét minden esetben pont jelzéssel kell megjelölni.
- c/ Ha a mérési vázlat zsufoltsága miatt a mérés kezdőpontjának helye félreérthető lehetne, akkor a mérés kezdőpontját és irányát az alappont /kisalappont/ mellé rajzolt nyíllal jelölni kell.
- d/ Az ordinátát jelző pontozott vonal elé a mérési vonalnak arra az oldalára, amelyre a részletpont esik, a merőleges jelzésre jelet $\perp$ / kell tenni.
- e/ A mérési vonalon leolvasott átmetszések /földrészlet-határ- és művelési ág-vonalak/ méretét a mérési vonallal párhuzamosan a leolvasás helye elé kell beírni, az átmetszés helyét pedig keresztjelzéssel $\times$ / kell megjelölni.
- f/ A talppontra vonatkozó méretet - az abszcisszát - a mérési vonalnak arra az oldalára kell bejegyezni, amelyikre a részletpont esik, mégpedig közvetlenül a mérési vonal mellé, azzal párhuzamosan, ügyelve arra, hogy az abszcissza mérete a mérés haladási irányát tekintve az ordinátát jelző vonal elé kerüljön. Ha az ordinátavonalak oly sűrűn következnek egymás után, hogy nincs elegendő hely az abszcisszáik bejelölésére, akkor az abszcissza méreteket a mérési vonallal párhuzamosan egymás fölé vagy alá is lehet írni. A folytatólagosan mért abszcisszáik mellé - de minden egyéb folytatólagosan mért méret mellé is - a haladás irányában folytatólagossági jelet $---$ / kell tenni. A zárópontnál kapott leolvasást /a végméretet/ zárójelbe kell tenni. A végméret akkor is gömbölyű zárójelbe kerül, ha a mérési vonal meghosszabbításában a zárópont után is végeztünk mérést; ilyenkor a zárópont után végzett méréseket a kezdőponttól kiindulva folytatólagos méretekként jegyezzük be, az egyenes meghosszabbításában végzett utolsó leolvasást pedig szögletes zárójelbe kell tenni. A mérési vonalon levő és mérési vonalpontként meghatározott kisalapponthozál végzett leolvasások bejegyzését, amely kisalapponthozál koordinátáit nem számítottuk ki, hanem a pontokat

- a térképre méretükkel rakjuk fel, alá kell húzni. A merőleges méretet /az ordinátát/ a merőleget jelző pontozott vonal elé, azzal párhuzamosan, tehát a mérési vonalra merőlegesen kell bejegyezni. Ha az ordinátán folytatólagosan több méretet olvastunk le, a méreteket a merőleget jelző pontozott vonal elé egymás után /szükség esetén egymás mellé/ kell írni: a végméret ez esetben is gömbölyű zárójelbe kerül. Az esetben, ha a bejegyzésre nincs elegendő hely, a méreteket egymás fölé is lehet írni. Ha a méretek zsufoltsága miatt az ábrák torzítására kerül sor és egyes talppontok nem a méretüknek megfelelő helyre kerülnek, a talppont helyét a részletponttal pontozott, megtört vonallal kell összekötni; a merőlegességi jelet az ordináta elé ez esetben is ki kell tenni.
- g/ Ha a mérést valamely távoli alap- vagy kisalapponthoz felé végeztük, azonban a hosszmerést vagy nem lehetett vagy nem kellett a távoli alappontig elvégezni, akkor a mérési vázlaton a mérési vonalat nem kell az irányzott pontig végig kihuzni, hanem az utolsó méret feltüntetésére után a mérési vonalat a távoli alappont /kisalappont/ felé irányított nyíllal kell befejezni. A nyíl elé, a mérési vonal mellé fel kell írni annak a pontnak a számát, amely felé a mérés irányult. Ha a mérés valamely mérési vonal meghosszabbításában haladt, a mérési vonal meghosszabbítására a mérési iránnyal ellentétes irányu kettős nyilat kell rajzolni.
- h/ A mérési vázlaton valamennyi állandósított alappontot, belterületi és községi határpontot jelző kő belsejét kék ironnal színezni kell.
- /8/ Ha az idom két töréspontja közötti egyenes határvonalán részletpontok vannak, melyeket a töréspontok közt folytatólagosan mértünk be, a méreteket az egyenes mellé azzal párhuzamosan kell bejegyezni.
- /9/ Az épületek méreteit az épület elhatároló vonalon belül azzal párhuzamosan kell beírni.
- /10/ Falsík- vagy bármely egyenes meghosszabbításában végzett mérésnél /17. § /13/ bek./ a meghosszabbítást rövid szagga-

- tott vonalakkal kell kirajzolni; a meghosszabbított vonalon nyíllal kell jelölni a meghosszabbítást.
- /11/ Ellenőrzés céljából összemért pontokat a mérési vázlaton íves szaggatott vonallal össze kell kötni és a méretet a vonal közepe táján kell beírni.
- /12/ Poláris koordinátaméréssel meghatározott részletpontok mérési eredményeit szögmérési jegyzőkönyvben kell feltüntetni. A poláris pontot meghatározó irányt és távolságot az előző bekezdésben tárgyalt szabályok szerint a mérési vázlaton kell bejegyezni.
- /13/ Ha valamilyen, a természetben nem látható mezsgyevonalat /pl. kiosztott ház helyeket/ a régi térképről lemerített méretekkel vagy a kiosztási munkarészek alapján lehet csak térképezni, akkor a mezsgyevonalat szaggatott vonallal, a kisajátítási munkarészekben esetleg szereplő határköveket egyszerű körrel kell a mérési vázlaton jelölni. A régi térképről lemerített, illetve a kisajátítási munkarészekről átvett méreteket pedig piros színnel kell bejegyezni.
- /14/ A mérési vázlaton azokra a helyekre, ahová fel nem mérhető területek /külső határvonalakkal bemérhető ipar- és bányaterületek, katonai és egyéb korlátozott mértékben bemérhető területek/ ábrázolása kerül: "Felmérhetlen terület" bejegyzést kell tenni. A terület megnevezését és rendeltetését beírni nem szabad.
- /15/ A mérési vázlatba a méreteket úgy kell bejegyezni, hogy a mérési vázlatot térképezés közben minél kevesebbet kelljen forgatni. /A bejegyzések ne álljanak fejtetűn./ A bemérő előtt a mérési vonalat elhagyná, köteles a mérési vázlatot megvizsgálni, nem maradt-e ki bemérhetlen és feljegyzés nélküli részletpont és hogy nem hagyott-e ki mérési adatot.
- /16/ A földrészlet határvonalát általában vastagabb, az alrészletek határvonalait és az épületek keretvonalát pedig vékony vonallal kell feltüntetni. Ugyanahhoz a földrészlethez tartozó alrészletek és egyéb nem pontszerűen ábrázolt tereptárgyak /pl. épületek/ összetartozóságát kapcsolójellel kell jelezni.

- /17/ A mérési vázlaton a földrészlet ábrájába a 7.§-ban foglalt utasítások szerint be kell írni az ingatlantulajdonos nevét és lakcímét, a részarányt, a művelési ág megjelölését, a művelés alól kivett területeknél minemőségük jelzését /pl. árok, folyó, stb./ az utcák, közterek, patakok, folyók és tavak nevét, valamint a középületek rendeltetését. Vízfolyásoknál a vízfolyás irányát nyíllal kell jelezni. Beépített földterületek ábrájába be kell írni a rajta levő épület házszámát. Ha a földrészlet ábrájába a rajz és a méretek zsufoltsága miatt a telektulajdonos nevét beírni nem lehet, a tulajdonos nevét és lakhelyét a mérési vázlat jobb szélére kell felírni. A feljegyzés elé és a megfelelő földrészlet ábrájába azonosító betűjelzést írunk /a, b, c, ... aa, bb, cc.../. Ha a bemérés alkalmával az ingatlantulajdonos /tulajdonosok/ bejelentést tesznek arra vonatkozólag, hogy a szomszédos földrészletek területe között bizonyos arányosság áll fenn, akkor a bejelentett arányt vagy arányokat a földrészletek ábrájába bekarikázott törtszámmal be kell írni.
- /18/ A mérési vázlaton és a térképen feltüntetendő pontokat, vonalakat és idomokat a minőségüknek megfelelő kirajzolási minta /10.minta/ szerint kell kirajzolni; a megírásokat pedig az ugyanott közölt minták szerint kell megírni.
- /19/ Az egyes lapoknak a térképlap szomszédos mérési vázlatlapjaival és a csatlakozó térképlapok szomszédos lapjaival teljes összefüggésben kell lenniük.
- /20/ A mérési vázlat minden lapjára, a lap északi szélére a kereten kívül középen rá kell írni a méretarányt, jobb oldalt pedig a község nevét, továbbá a térképlap számjelét és a vázlatlap megjelölését, /3/ bekezdés szerint, /pl. 2628-8 $\frac{III}{b}$ /. Az északi keretvonalnál a méretarány jelzése alá, a másik három keretvonalnál pedig a keretvonalon kívül középen fel kell tüntetni a csatlakozó vázlatlap jelét. A szerkesztő, a térképező és a vizsgáló a mérési vázlatot írja alá és a lap készítésének idejét tüntesse fel a lapokon. A vázlatlapokat alá kell írni annak a dolgozónak is, aki a mérési vázlatot a térképpel összehasonlította /24.§ /11/ bek./.

- /21/ A mérési vázlatlapokat külső borító címlappal /11.minta/ ellátva bal szélükön fűzettsé kell összefűzni. A címlapon, áttekintő vázlatra fel kell tüntetni a térképlaphálózatot és a mérési vázlatlapoknak megfelelő beosztást a lapok jelzésével.

19. §

A tömbrajz

- /1/ Egyes bonyolult belterületeknél az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal engedélye alapján megengedhető a tömbrajz készítése /12. minta/.
- /2/ A tömbrajzot telektömböknéként megközelítően alak- és mérethe-lyesen ivnagyságu rajzpapíron kemény fekete ceruzával kell készíteni. A tömböket úgy kell kialakítani, hogy azokat vonalas létesítmények /utak, utcák, vasut, árkok, stb./ és esetleg a belterület határvonala határolják, továbbá, hogy a tömb bemérési adatai egy lapon feljegyezhetők legyenek. Nagyobb vagy szerteágazó tömböknél előfordul, hogy a teljes tömb bemérését egy lapon nem lehet feltüntetni. Ebben az esetben a tömböt lehetőleg földrészletek határvonala mentén annyi részre - tömbrészekre - kell felosztani, hogy mindegyik tömbrész egy-egy lapon ábrázolható legyen.
- /3/ A helyszíni munka megkezdése előtt a tömbrajzot elő kell készíteni. Mindenek előtt áttekintő vázlatot kell szerkeszteni, amely a belterület tömbök szerinti felosztását és a térképlapok keretvonal-hálózatát tünteti fel /13.minta/. A tömbök arab eggyel kezdődő folytatólagos számát a vázlat megfelelő helyén be kell jegyezni. Ha a tömböt tömbrészekre bontottuk, azokat a tömb számával és a melléje irt a, b, c ... betűkkel kell megjelölni. Az áttekintő vázlatot a tömbrészek betűjelzésével ki kell egészíteni. A tömbrajzra fel kell rakni az alappontokat, valamint a kisalappontokat és piros színnel be kell írni sorszámukat.
- /4/ A tömbrajz szerkesztésére vonatkozólag érvényesek a 18.§ /6/-/17/ bekezdéseiben a mérési vázlat szerkesztésére vonatkozó rendelkezések. Két határos tömb között haladó mérési vonalról mindkét tömbre egyidejűleg kell a bemérést elvégezni.

A méreteket csak azon a tömbrajzen szabad feltüntetni, amelynek a bemérése korábban történt meg. A méreteket átmásolni tilos.

- /5/ A tömbrajz felső jobb sarkában fel kell tüntetni a község nevét, a tömb, illetve a tömbrész számát, a rajzon pedig - helyzetüknek megfelelően - a szomszédos tömbök, illetve tömbrészek számát, továbbá az északi irányt. A tömbrajzot a bemérő, a vizsgáló, a térképező, valamint az a dolgozó, aki a tömbrajzot a térképpel összehasonlította /24.§ /11/ bek./ írja alá.
- /6/ A tömbrajzot számsorrendbe szedve bal szélükön összefűzve a lapok számától függően borítólapal ellátott egy vagy több füzetben kell tárolni. A borítólap felirata: "..... község belterülete felmérésének tömbrajzai. 19..... lap."

IV. Fejezet

20. §

Általános rendelkezések a vizsgálatról, a vizsgálati jegyzőkönyv, a részletmérés vizsgálata

- /1/ A belterület felmérésének minden munkaszakaszát végrehajtásának időbeli sorrendjében általánosságban és részleteiben meg kell vizsgálni. A vizsgálatok eredményét, valamint a vizsgálatok alapján szükségessé vált rendelkezéseket vizsgálati jegyzőkönyvben kell rögzíteni /14.minta/.
- /2/ A vizsgálati jegyzőkönyvet a munka megkezdésével egyidejűleg kell megnyitni. Abba bejegyzést tenni illetékesek: a felmérést végző kirendeltség vezetője és dolgozó, a felmérést végző szerv vizsgálói, a földmérési felügyelőség vizsgálója, továbbá az ÁPTH esetenkénti ellenőre.
- /3/ A vizsgálati jegyzőkönyv két részből áll. Az első rész naplószerű bejegyzéseket tartalmaz. Ebbe a részbe a kirendeltség vezetője jegyzi be az egyes munkaszakaszok megkezdésének és befejezésének, a különböző szervek vizsgálatainak, illetve ellenőrzéseinek az időpontját, továbbá a munka vég-

rehajtása során bekövetkezett fontosabb eseményeket. A második részbe kell bejegyezni időbeli sorrendben a vizsgálatok, illetve ellenőrzések alatt szerzett tapasztalatokat, a talált hibákat és hiányosságokat tételesen felsorolva, továbbá a munka folytatására vonatkozó esetleges intézkedéseket. Az ÁFTH ellenőre ugyanitt ad engedélyt - ha az szükségesé válik - a műszaki tervben előírttól eltérő megoldásokra. Bejegyzést abban az esetben is kell tenni, ha a vizsgálat vagy ellenőrzés hibát nem talált. Nagy községnél vagy ha a vizsgálatot egyidejűben többen végzik /pl. a területszámítás vizsgálatánál/, a vizsgálati jegyzőkönyv több füzetből is állhat, amelyeket a felmérés befejezése után /a munka átadása előtt/ egy kötetbe kell összefűzni. Minden bejegyzést alá kell írni.

- /4/ A felmérést végző szerv vizsgálói kötelesek minden munkaszakaszt menetközben, illetve annak befejezése után - a munkaszakasz természetétől függően - a helyszínen, illetve az irodában megvizsgálni és észrevételeiket a vizsgálati jegyzőkönyvbe bejegyezni /belső vizsgálat/.
- /5/ A földmérési felügyelőség vizsgálója köteles a felmérési munkálatokat mind a helyszínen, mind pedig irodailag menet közben is - megfelelő gyakorisággal - megvizsgálni. Köteles ellenőrizni, hogy a belső vizsgálat minden munkaszakaszra kellő részletességgel és alaposan kiterjedt-e; figyelemmel kell kísérnie - a vizsgálati jegyzőkönyv bejegyzése alapján - a hibák és hiányosságok mennyiségét és természetét; ellenőriznie kell - ugyancsak a vizsgálati jegyzőkönyv bejegyzései alapján -, hogy a hibákat kijavították-e és a hiányosságokat pótolták-e.
- /6/ A vizsgálónak /az ellenőrnek/ a vizsgálati jegyzőkönyvbe be kell jegyeznie a vizsgálat időpontját, a vizsgálat tárgyát kellő részletességgel /munkaszakasz, a térképlap száma, a területszámítási csoport betűjele stb./, majd az észrevételeit részletesen, tételesen felsorolva, végül az esetleges intézkedéseit, utasításait.

/ÁFTH A kirendeltség vezetője köteles gondoskodni arról, hogy a felmérést végző dolgozók a hibákat haladéktalanul helyesbítsék és a hiányokat pótolják. A dolgozóknak a vizsgálati

jegyzőkönyv megfelelő tételénél aláírással és keltezéssel ellátott bejegyzéssel kell igazolniuk a hibák kijavításának, illetve a hiányosságok pótlásának a megtörténtét.

- /8/ A részletmérést - függetlenül a térképezéstől - térképlaponként kell vizsgálni. Ennek során a helyszínen ellenőrizni kell a mérési vonalhálózat és a kisalappontok kitűzésének helyességét, valamint azt, hogy a részletpontokat a 17.§-ban részletezett szabályok szerint mérték-e be. Meg kell állapítani, hogy a bemérő elegendő számú ellenőrző mérést végzett-e és szükség esetén újabb ellenőrző méréseket kell végezni. Ellenőrzés céljából összemért pontok távolságát a bemérési adatokból, illetve az összemért pontok koordinátáiból ki kell számítani és meg kell vizsgálni, hogy a számított és a mért távolság különbsége a megengedett hibahatár alatt van-e /17.§ /19/ bek./. A helyszíni vizsgálat során a mérési vázlatokat teljességük ellenőrzése végett össze kell hasonlítani a természetbeni állapottal. Végül a mérési vázlatokat /tömbrajzokat/ meg kell vizsgálni abból a szempontból, hogy kellő világosan, áttekinthetően készültek-e és hogy megfelelnek-e a mérési vázlat /tömbrajz/ szerkesztésére vonatkozó rendelkezéseknek /18.§ és 19.§/. A bemérés pontosságának alaposabb vizsgálatára a bemérés és a térképezés együttes vizsgálata ad módot /27.§/.
- /9/ A vizsgáló a megvizsgált mérési vázlatlapokat keltezze és írja alá.
- /10/ A vizsgálat céljából összemért részlet-, illetve alappontokat a mérési vázlaton zöld szaggatott vonallal össze kell kötni és a vizsgálati vonalakat szelvényenként eggyel kezdve meg kell számozni.
- /11/ A tömbrajzok vizsgálatánál a /8/ - /10/ bekezdésekben foglaltakat kell alkalmazni értelemeszerű módosításokkal.
- /12/ A vizsgálónak a vizsgálat alkalmával tett megjegyzéseit és a hibáknak általa végzett javítását a mérési vázlaton, a tömbrajzon és az egyéb munkarészekben zöld színnel kell bejelölnie.

HARMADIK RÉSZ

A mérési eredmények irodai feldolgozása

I. Fejezet

A térképezés

21. §

Általános rendelkezések a térképezésről

- /1/ A részletmérés eredményét az országos felmérési szelvényhálózatba illő térképlapokon /15. minta/ kell térképezni abban az esetben is, ha a belterület több önálló részből áll.
- /2/ A térképezést alumíniumlemezre ragasztott, jóminőségű rajzpapíron kell végezni. Az alumíniumlemez vetemedésének a megelőzése végett a lemez hátoldalát a rajzpapírral azonos minőségű papírral kell beragasztani.
- /3/ Térképezés közben a térképlap tisztántartására nagy gondot kell fordítani. A rárakódott port és törlőgumi-törmelékét puha ruhával le kell törölni, azokat a részeket, amelyeken nem dolgozunk, vászonnal vagy flannellel be kell takarni. A rajzlapokat napsütéstől, erős felmelegedéstől és nedvességtől /nedves levegőtől/ óvni kell.
- /4/ A térképezést lehetőleg a felmérés alatt álló közösségben a részletméréssel párhuzamosan kell végezni.

22. §

A térkép méretaránya, a térképlap méretei,
eltolt szelvényhálózat

- /1/ A térkép méretaránya általában 1:2000; sűrű beépítésű belterületeket - az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal utasítására - 1:1000 méretarányban kell térképezni.
- /2/ Az 1:2000 méretarányban készült térképlap y tengellyel párhuzamos oldalának mérete 1250, az x tengellyel párhuzamos oldalának mérete pedig 1000 méter. A térképlap kerete által bezárt négyszög területe 125 hektár. Az 1:1000 méretarányban készült térképlap y tengellyel párhuzamos olda-

lának mérete 625, az x tengellyel párhuzamos oldalának mérete 500 méter. A térképlap kerete által bezárt négyszög területe, 31,25 hektár.

- /3/ A térképlap mérete /a keretvonalak hossza/ az y tengely irányában 62,5 az x tengely irányában 50 centiméter. A kereten kívül a térképlapnak mind a négy oldalán általában 5-5 centiméter széles üres szegélyt kell hagyni. A rajzpapír mérete tehát 72,5 x 60 cm.
- /4/ Hogy a keretvonalon kis mértékben tulnyuló részleteket egy térképlapon lehessen térképezni, a keretet el lehet csúsztatni, ami által a szegély mérete nő, illetve csökken. A keret elhelyezésénél ügyelni kell arra, hogy sem a kereten kívül eső rajz, sem pedig az előírt felírások a térképlap széleéhez 2 centiméternél közelebb ne kerüljenek. A keret eltolása miatt a rajzpapírnak a /3/ bekezdésben megállapított mérete nem változhat.
- /5/ Abban az esetben, ha a belterület határvonala az országos szelvényhálózathoz viszonyítva előnytelenül úgy helyezkedik el, hogy a belterület szélein több csomakalapra esik, a szelvényhálózatot a koordinátarendszer tengelyeivel párhuzamosan úgy kell eltolni, hogy a belterület térképe minél kevesebb térképlapra essék.

23. §

A térképkeret és a koordinátákkal adott pontok
felrakása

- /1/ A térképezésnél először - figyelemmel a 22. § /4/ és /5/ bekezdéseiben közltekre - a térkép keretet kell felrakni a térképlapra. A keret megszerkesztésére hálózatfelrakó lemezt vagy különféle rendszerű szabatos keretfelrakót /Szo-vátay-féle T felrakót, Hellebranth-Kövesi-féle felrakót/, illetve koordinatográfot használhatunk. Ezek hiányában megfelelő hosszúságú felrakóvonalzóval kell a keretet felrakni. Bármilyen felrakóeszközzel végezzük is a keret felrakását, azzal egyidőben a keretnek mind a négy oldalán a keretvonalat minden ötcentiméteres helyénél tűszurással, illetve

- felrakóvonalzó használata esetén ceruzavonással meg kell jelölni. Az egymással szembenlevő megjelölt pontok összekötésével előállíthatóan négyzethálózat egy-egy négyzetének területe 1:2000 méretarányu térképen 1 hektár; ezért a hálózat elnevezése hektárnégyzethálózat. A hálózat egy-egy négyzetének területe 1:1000 méretű térképen 0,25 ha. Mivel a térképlap y tengellyel párhuzamos keretvonalának hossza $\sqrt{62,5}$ cm/ maradék nélkül nem osztható öttel, így minden térképlapon az x tengellyel párhuzamos egyik keretvonal mellett 2,5 cm-es sáv keletkezik. Ezért az y tengellyel párhuzamos keretvonalak 5 cm-es helyének kijelölését a következőképpen kell elvégezni: Ha a térkép nyugati keretvonalának koordinátája 1:2000 méretaránynál százszal, 1:1000 méretaránynál pedig ötvennel maradék nélkül osztható, akkor a 2,5 cm-es sáv a térképlap keleti szélén keletkezik. Ha a koordináta maradék nélkül nem osztható százszal, illetve ötvennel, akkor a 2,5 cm-es sáv a térképlap nyugati keretvonala mellett lesz.
- /2/ A különböző koordinátafelrakó, koordinatográf vagy felrakóvonalzó használata esetén a koordinátákkal adott pontokat a keret megszerkesztésével együtt kell felrakni. Olyan háromszögelési pontnál, amelynél a kő mellé ideiglenes jelet /jelrudat/ állítottunk, csupán a követ kell a térképre felrakni.
- /3/ A keret megszerkesztése után a keretvonalon szemben levő minden második ötcentiméteres /tehát a tízcentiméteres/ jelet, amelynek koordinátája 1:2000 méretaránynál 200-zal, 1:1000 méretaránynál 100-zal maradék nélkül osztható, össze kell kötni és a keletkezett metszéspontokat tűszurással kell megjelölni /őrpontok/. Hálózatfelrakó lemez használata esetén a metszéspontok közvetlenül leszurhatók.
- /4/ A keret átlóinak a hossza az elméleti hosszától - 80,04 centimétertől - legfeljebb 0,1 milliméterrel térhet el.
- /5/ A /3/ bekezdésben említett metszéspontokat összekötő vonalhoz viszonyítva kell felrakni azokat a pontokat, amelyeknek koordinátáit a keret felrakása után számítjuk ki. Ebben az esetben a kereten belül nemcsak a tíz-, de az ötcentiméteres jeleket összekötő vonalaknak a metszéspontjait is meg kell szerkesztetni és le kell szurni. Ha a keretet hálózat-

- felrakó lemezzel szerkesztettük meg, akkor valamennyi adott /koordinátával meghatározott/ pontot az őrpontokat összekötő vonalhoz viszonyítva kell felrakni.
- /6/ Minden egyes koordinátái révén felrakott pont térképezésének helyességét ellenőrizni kell azzal, hogy távolságát a tízcentiméteres metszéspontokat összekötő vonalaktól léptékekkel lemérjük. Ezen kívül néhány alappont egymás közötti távolságát koordinátáikból ki kell számítani és a térképlapról le kell mérni. A két távolság közötti különbség nem lehet nagyobb 1:2000 méretarányu térképnél 40, 1:1000 méretarányu térképnél pedig 20 centiméternél.
- /7/ Az alappontok felrakása és ellenőrzése után a keretsarokpontokat 1 mm átmérőjű körrel kell megjelölni, a keretet pedig tussal ki kell húzni. A keretvonal tűszurással megjelölt ötcentiméteres pontjain 3 mm, a tízcentiméteres pontjain pedig 5 mm hosszú tűsvonalat kell húzni a keretvonalon kívül. A keretvonalak tízcentiméteres pontjainak összekötése által keletkezett metszéspontokat /az őrpontokat/ tussal kihúzott 6 mm nagyságú kereszttel úgy kell megjelölni, hogy a metszéspontnál a vonalak 1 mm hosszban megszakadjanak.

24. §

A részletek térképezése

- /1/ Ortogonális koordinátaméréssel bemért részletpontok felrakásának megkezdése előtt - a mérési vonalhálózatnak megfelelően - az alappontokat /kisalappontokat/ összekötő vonalat éles-laposra hegyezett kemény ceruzával kell meghúzni és a vonal hosszát a felrakóeszközzel kell megállapítani. A végméret a térképről lement értéktől 100 méterig 30, 150 méterig 35, 200 méterig 40 centiméterrel térhet el szélső esetben. A végméretben mutatkozó eltérést a részletpontok abszcisszaméretére az abszcisszák hossza arányában kell elosztani.
- /2/ Ha a mérés végmérete és a térképről lement távolság között mutatkozó eltérés az előző bekezdésben közölt értéket meghaladja és a vizsgálat megállapította, hogy az alappontok fel-

rakásban hiba nincs, a mérési vonalról bemért valamennyi részletpont bemérését meg kell ismételni.

- /3/ Azokat a kiállapítottakat, amelyeket mérési vonalpontként határoztunk meg, de koordinátáit nem számítottuk ki, a részletpontok abszcisszáinak felrakásával együtt kell térképezni.
- /4/ Felrakó-háromszög-pár használata esetén a részletpontok felrakásánál előbb a mérési vonal mindkét oldalán bemért valamennyi részletpont abszcisszáját, azután pedig ordinátáját kell felrakni.
- /5/ A felrakott részletpontokat finom tűszúrással kell jelölni. A térképen egymáshoz 0,3 mm-re vagy még közelebb levő pontok közül csak az egyiket kell tűszúrással megjelölni. A részletpontokat a mérési vázlaton ábrázolt idomok szerint ceruzavonallal össze kell kötni.
- /6/ A bemérésnél és a mérési vázlat szerkesztésénél elkövetett és a térképezésénél észrevett hibákat, valamint hiányosságokat a vizsgálati jegyzőkönyvbe /20. § /1/ bek./ térképlaponként be kell jegyezni. Gondoskodni kell arról, hogy a bemérő a hibákat minél hamarabb kijavítsa és a hiányokat pótolja; ezek elvégzését a vizsgálati jegyzőkönyvben - a bejegyzések után - igazolni tartozik.
- /7/ A térkép egy-egy összefüggő nagyobb részének térképezése után a ceruzával rajzolt idomokat 0,16 mm vonalvastagsággal tussal ki kell húzni. A kihúzáshoz rudtusból káliumbikromátos desztillált vízben dörzsölt teljesen fekete oldatot kell használni.
- /8/ A térképkeretet, a földrészletek határvonalait, az épületek és műtárgyak rajzát, valamint a vasúti tengelyt teljes vonallal, a földrészleten belül levő alrészletek határvonalait pontozott vonallal kell kihuzni. A töltések lábát /13. § e pont /4/ bek./ pontozott vonallal kell kihuzni. Azoknál az épületeknél, amelyeknél a külső falsík nem a terepszinten kezdődik /13. § e pont /2/ bek./ a külső falsíkot ábrázoló vonalat teljesen, az épületnek a talajszintből kiemelkedő falsíkját ábrázoló vonalat, továbbá a betervezett vonalakat /13. § /18/ bek./ szaggatottan kell a térképen kihuzni.

- /9/ Ha a belterületnek a határvonala mentén levő egyes részeit a keretvonalon kívül a térképlap szegélyén térképeztük, a keretvonalnak a határvonalon belül eső részét pontozottan kell kihuzni.
- /10/ Ha valamely földrészlet vagy alrészlet ábrája két vagy több térképlapra esik, azonban azok egyikén /a kereten belül és a térképlap szegélyén/ teljes egészében elfér, ezen a lapon a kereten kívül eső részt is ki kell húzni tussal; a csatlakozó térképlapon ezeket a részeket csak a keretvonalig kell tussal kihuzni. Ha azonban a keretvonal által metszett részlet akkora, hogy teljes egészében egyik lapra sem térképezhető, akkor mindegyik csatlakozó térképlapon csak a keretvonalon belül eső részt kell feltüntetni.
- /11/ A kihúzás után a térképet a mérési vázlattal részletről-részletre haladva össze kell hasonlítani és meg kell állapítani, hogy minden részlet és minden tereptárgy térképezése megtörtént-e, továbbá, hogy a felrakott részletpontok a mérési vázlat szerint helyesen vannak-e összekötve. Az összehasonlítás megtörténtét az ábrába tett pirosszínű jellel kell jelölni. Az összehasonlítást végző dolgozónak a munka elvégzését minden egyes mérési vázlat-negyedlapon aláírásával igazolnia kell.
- /12/ Végül a térképező a mérési vázlatokat írja alá.

25. §

A térképlapok csatlakozása

- /1/ Amint valamely térképlap, illetve a térképlapnak a keretvonal mentén levő része ceruzarajzban elkészült, a csatlakozását az ugyancsak ceruzarajzban kész szomszédos térképlapokkal meg kell vizsgálni. A vizsgálat során a keretvonalon áthaladó minden vonal metszéspontját a csatlakozó térképlap megfelelő metszéspontjával a keret mindkét szomszédos ötcentiméteres pontja között össze kell hasonlítani. Össze kell hasonlítani az ötcentiméteres vonalakat, valamint a kereten kívül felrakott alap- és részletpontokat is a szomszédos térképlapon felrakott pontokkal. Ha a talált eltérés 0,2 mm-nél nagyobb, az érintett pontok felrakását mindkét csatlakozó lapon

meg kell vizsgálni és a hibás felrakást helyesbiteni kell.

26. §

A térképlapok kirajzolása és megírása;
műanyaglap-másolat

- /1/ A térképezés befejezése után a véglegesen megjelölt alappontokat, műtárgyakat és tereptárgyakat a kirajzolási mintájuk /10. minta/ szerint ki kell rajzolni. Az alappontok és a belterületi határjelek számát és a művelésiág-jelzéseket, valamint az utódk, terek, folyók, patakok és vízfolyások nevét a betűminták között feltüntetett, megfelelő típusú betűkkel be kell írni, illetve ki kell rajzolni. A vízfolyás irányát nyíllal kell jelölni.
- /2/ A kereten kívül az észak-keleti sarokba a község nevét az északi keretvonal felett középen a méretarányt, a délkeleti sarokpont alá a térképlap jelzését s végül mind a négy keretvonal közepénél a térképlap szegélyére az esetleges csatlakozó térképlap jelzését kell feltüntetni. Ha a belterület több részből áll, akkor a kereten kívül, a déli keretvonalal párhuzamosan be kell írni a belterületrészek megjelölését - I., II., III... és alája zárójelben a községrész nevét.
- /3/ A belterületen levő katonai és korlátozott mértékben felmérhető, valamint titkos létesítmények üresen maradt területénél /13. § g/ a következőt kell beírni: "Felméretlen terület."
- /4/ A térképlapokat vállalati /földmérési felügyelőségi/ bélyegzővel kell ellátni; az egyes lapokat aláírja: a vállalati főmérnök /felügyelőség vezető/, a térképező /esetleg térképezők/ és a vizsgálók.
- /5/ A térképlapok összehasonlítása /24. § /11/ bek./ és a vizsgálat /27. §/ után a térkép sokszorosítása céljára valamennyi térképlapról műanyaglap-másolatot kell készíteni. A másolatoknak - amelyek készítésénél a szélső pontosságra kell törekedni és amelyeknek az eredetivel kivitelezés tekintetében egyenlő értékűeknek kell lenniük - a térkép adatait a következő eltérésekkel kell tartalmazniuk:
a/ a vonalakat sokszorosításra alkalmas módon, $0,2$ mm vastagsággal kell kihuzni;

- b/ a keret sarokpontjait nem nullával kell jelölni, hanem a keretvonalat a metszés ponton 5 mm-el túl kell huzni;
- c/ az örkeresztteknél az 1 mm-es köz elmarad;
- d/ az alappontok számát nem szabad feltüntetni;
- e/ a műanyaglap másolatra a térképlap számjelmét felírni nem szabad.

- /6/ A műanyaglap másolatokról az átvételi vizsgálat során feltárt hibák kijavítása után /41. § /10/ bek./ az egész belterületre kiterjedő fénymásolatot kell készíteni 2 példányban, amelyek a birtokvalósításhoz munkatérképül szolgálnak. A fénymásolatok úgy hajtogatandók térképszeletre nagyságra /36,25 x 30,00 cm/, hogy a térképlap első negyedlapjának hátoldalára a következő legyen írható:
"..... község belterületének munkatérképe /térképlap számjele: .../196..."

27. §

A térképezés vizsgálata

- /1/ A térképezés pontosságát és kiállítását a térképezés során és befejezése után részletesen meg kell vizsgálni.
- /2/ a térképlaponként végrehajtott vizsgálat során meg kell állapítani, hogy a térképezés a vonatkozó rendelkezések /21. §-24. §/ szerint történt-e.
- /3/ A térképezés pontosságáról egyrészt a mérési adatok újbóli felrakásával, másrészt a bemérés során végzett ellenőrző méréseknek a felülvizsgálásával, továbbá vizsgálati vonalak mérésével lehet meggyőződni.
- /4/ Vizsgálati vonalakként alappontokat /kisalappontokat/ részletpontokkal vagy részletpontokat részletpontokkal kell összemérni; a vizsgálati vonal térképi hosszát pedig léptékkel kell a térképről lemérni. A természetben mért és a térképről lemért érték közt az eltérés 1:2000 méretarányú térképnél nem lehet nagyobb, mint a 17. § /19/ bekezdésében közzétett hibahatárok 30, az 1:1000 méretarányú térképnél pedig 15 centiméterrel növelt értéke. Ha az összemért részletpontok különböző rendűek, akkor az alacsonyabbrendű részletpontra előírt hibahatárok érvényesek. A vizsgálati vonalak

helyét a mérési vázlaton zöld színű szaggatott vonallal jelezni és sorszámozni kell.

- /5/ Részletesen ki kell térni a csatlakozás vizsgálatára és a keretvonalat metsző valamennyi vonal metszéspontját, valamint a csatlakozó térképlapokon felrakott azonos pontok egybevághóságát ellenőrizni kell.
- /6/ A csatlakozás vizsgálatánál különös figyelemmel kell lenni annak megállapítására, hogy a keretvonalon átmenő egyenes vonalak helytelen térképezés következtében a keretvonalnál nem törnek-e meg.
- /7/ A vizsgálatnak a belső érték vizsgálata mellett a külalak vizsgálatára is ki kell terjednie. Meg kell vizsgálni a kihúzás pontosságát, a vonalak vastagságát, egyenletességét, a nullkörök központosságát, a kirajzolások és a megírások szabályszerű és tetszetős voltát. Különös figyelemmel kell lenni arra, hogy az alappontok kör- és számjelzése és az állandósítás módjának a jelzése megfelel-e a mérési vázlaton, valamint a koordinátajegyzékben található bejegyzéseknek.
- /8/ A 26. § /4/ bekezdésében említett valamennyi térképlap-másolatot is meg kell vizsgálni, mind a pontosságra, mind a kiállítására, mind pedig arra nézve, hogy tartalmazza-e az eredeti térkép valamennyi adatát.
- /9/ A vizsgálat eredményét a vizsgálati jegyzőkönyvbe /20. § /1/ bek. /14. minta/ - térképlaponkénti csoportosításban - kell beírni. Ugyanesak be kell írni a vizsgálati jegyzőkönyvbe a vizsgálati vonalak természetben mért és a térképről lemért hosszát, valamint a köztük mutatkozó - és alatta a megengedett legnagyobb - különbséget. A vizsgálati jegyzőkönyvbe kell bejegyezni mindazokat az intézkedéseket is, amelyeket a vizsgáló a térképezés folytatására vonatkozólag tesz.

II. Fejezet

A helyrajzi számozás

28. §

A földrészletek számozása

- /1/ A vizsgálati jegyzőkönyvbe felvett hibák kijavítása és a hiányok pótlása után - lehetőleg még a felmért községben - a földrészleteknek helyrajzi számot, az alrészleteknek pedig betűjelzést kell adni. Minden földrészletet - tekintettel a 5.§-ban közöltekre - külön-külön helyrajzi számmal kell megjelölni. A földrészleteket arab eggyel kezdve a telektömbök előre megállapított sorrendjében folytatólagosan úgy kell helyrajziszámozni, hogy a számozás folyamatosságában lehetőleg ne legyen ugrás.
- /2/ Ha az újonnan felmért községben a felmérést megelőzően a földnyilvántartás rendezése során a helyrajzi számozás át-számozása a 207/1962. ÁPTH sz. utasítás 33.§-a szerint már megtörtént, azt változatlanul át kell venni, változtatást csak ott kell eszközölni, ahol valamely földrészlet megoszlott /a megoszló részlet helyrajzi számát alá kell osztani/ vagy egyes földrészletek egybeolvadtak /a megfelelő helyrajzi számokat át kell ugratni/.
- /3/ Helyrajzi számozás közben a hosszan elnyúló földrészletek /pl. utcák/ elágazó részeit szükség szerint az 5. § /2/ bekezdésében előadottaknak megfelelően rajzilag mind a térképlapon, mind pedig a mérési vázlaton le kell zárni és önálló földrészletként kell számozni.
- /4/ A földrészletek helyrajzi számát a térképlapra ideiglenesen ceruzával, a mérési vázlatra pedig kék írónnal kell beírni.
- /5/ A helyrajzi számot a térképlapon a földrészlet ábrájának lehetőleg a közepére kell beírni, kivéve a keskeny, hosszú és szétágazó ábrákat, amelyekbe a földrészlet helyrajzi számát több helyre is - végeiknél és elágazásaiknál - be kell jegyezni. Több térképlapra eső földrészletek helyrajzi számát minden lapra be kell írni. Nagy ábrákba a helyrajzi számot a déli keretvonalal párhuzamosan írjuk be; egyéb ábráknál

pedig a lehetőség szerint, azonban ezeknél is ügyelni kell arra, hogy a megírások lehetőleg egyirányúak legyenek.

- /6/ A 13.§ e/ pont /9/ bekezdésben foglalt rendelkezések értelmében bemért pincéknek a helyüknek megfelelő folytatólagos helyrajzi számot kell adni.

29. §

Az alrészletek betűjelzése

- /1/ A földrészleten belül levő, a 6.§ rendelkezései értelmében elkülönített alrészleteket az abc kisbetűivel kell megjelölni oly módon, hogy - az "a" betű kivételével - a magánhangzókat és a kettős mássalhangzókat használni nem szabad.
- /2/ Az alrészletet jelölő betűt az alrészlet térképi ábrájának lehetőleg a közepébe, a helyrajzi szám megírásával összhangban kell beírni. Abba az alrészletbe, amelyikben helyrajzi szám látható, az alrészletet jelző betűt nem a helyrajzi szám mellé, hanem attól távolabb - lehetőleg alája - kell beírni.
- /3/ Olyan földrészlethez, amelyen lakóház áll, "a" betűjelzéssel a lakóházzal kapcsolt alrészletet jelöljük.
- /4/ Ha a földrészleten több, nem könnyen áttekinthető alrészlet van, az utolsó betűjelet alá kell húzni.
- /5/ Nagy kiterjedésű, több alrészletből álló földrészleteknél a betűjelzéseket a helyrajzi számozás haladásának megfelelő sorrendben kell az alrészletek térképi ábrájába beírni.
- /6/ A több térképlapra eső alrészlet betűjelzését minden térképlapra be kell jelölni.
- /7/ Az egyesítéseket és kapcsolásokat a térképlapokon helyrajzi számozáskor - ideiglenesen - ceruzával, a mérési vázlaton pedig kék írónnal kell bejelölni.
- /8/ Ügyelni kell arra, ne hogy valamely földrészlet vagy alrészlet helyrajzi szám, illetve betűjel nélkül maradjon vagy két részletet ugyanazzal a számmal, illetve betűjelzéssel jelöljünk meg.

30. §

Végres rendelkezések a helyrajzi számozásról

- /1/ A helyrajzi számozás befejezése után, de még a területszámítás megkezdése előtt a helyrajzi számokat, az alrészletek betűjelét, az önálló alrészletet nem képező részek kapcsoló jeleit és a művelési ágak jelzését tussal ki kell írni, illetve rajzolni.
- /2/ Nagyobb földrészleteknél a helyrajzi számokat és az alrészletek betűjelzését a nyugat-keleti keretvonallal párhuzamosan, kisebb vagy szalagalaku földrészleteknél pedig az idom fekvésének megfelelően úgy kell beírni, hogy a térképlap elforgatása nélkül könnyen olvasható legyen. Ha a földrészlet oly kicsi, hogy ábrájába a helyrajzi szám összes számjegyét beírni nem lehet, akkor az utolsó számjegyekből annyit kell beírni, amennyi olvashatóan feltüntethető. A művelési ágak jelzését mindig a nyugat-keleti keretvonallal párhuzamosan kell beírni.
- /3/ Ha valamely földrészlet /vagy egymás után több földrészlet/ a helyrajzi számozásból kimaradt, akkor a kimaradt földrészletet /illetve földrészleteket/ és a megelőző földrészletet törtalakú helyrajzi számmal jelöljük meg. A megelőző földrészlet új törtalakú helyrajzi számának számlálója a korábbi helyrajzi szám, nevezője 1 lesz. A kimaradt földrészletek törtalakú helyrajzi számának számlálója ugyanaz, mint a megelőző földrészleté, nevezője 2,3 ... stb.
- /4/ Ha a belterület több egymással össze nem függő részből áll, akkor a helyrajzi számozást az igazgatási központot is magában foglaló részzel /központi belterület/ kell kezdeni, majd a különálló részekkel kell folytatni. Minden rész helyrajzi számozását az előző résznél felhasznált utolsó számot követő számmal kezdve folytatólagosan kell végezni.
- /5/ A helyrajzi számozást a területszámítás előtt meg kell vizsgálni. A vizsgálat eredményét a vizsgálati jegyzőkönyvbe /20. § /1/ bek./ be kell jegyezni.

III. Fejezet

A területszámítás

31. §

A területszámítás menete, általános rendelkezések

- /1/ Elsősorban a község belterületének egész területét kell kiszámítani, majd a belterületet szükség esetén számítási csoportokra kell bontani. A csoport-területek összegének egyeznie kell a belterület már kiszámított területével. A belterületet településének alakja és nagysága szerint úgy kell több csoportra bontani, hogy a település formája a csoporton belül lehetőleg egynemű legyen, ne legyen hosszan elnyúló vagy szétágazó alakú csoport és egy-egy csoport lehetőleg ne tartalmazzon 300-400 földrészletnél többet. Kis kiterjedésű, egyszerűen települt belterületnél a csoportra bontás elmarad. A továbbiakban a csoportok több kisebb egységre - alcsoportokra - bontandók. Az alcsoportok kiszámított területének összege és a csoport /kisebb községeknél a belterület/ területének kiszámított értéke közt mutatkozó különbséget az alcsoportok előzetesen kiszámított területére úgy kell elosztani, hogy az alcsoportok kiegyenlített területének összege a csoport /belterület/ kiszámított területével egyezzen. Az alcsoporton belül a földrészletek területét ki kell számítani és az előbbiekhöz hasonlóan kiegyenlített területük összegének egyeznie kell az alcsoport területével. Végül a földrészleteket alkotó alrészletek területének számítására kerül sor. Ezek kiegyenlített területének összege - az előzőekhez hasonlóan - egyenlő tartozik lenni a földrészlet korábban számított területével.
- /2/ A belterület területét koordinátákból - numerikus eljárással - a többi területszámítási elem területét pedig egyéb, a továbbiakban tárgyalt, megfelelően választott módszerrel kell kiszámítani.
- /3/ Ha az idom töréspontjainak koordinátái ismeretesek, akkor területét a

$$2T = \sum X_n / Y_{n+1} - Y_{n-1} /$$

vagy a

$$2T = \sum Y_n / X_{n+1} - X_{n-1} /$$

képlettel kell kiszámítani.

A képletben T az idom területét, Y és X a töréspontok koordinátáit, n pedig a töréspontoknak a haladási irány szerinti folytatódólagos számát jelenti. A töréspont koordinátái vonatkozhatnak az országos koordinátarendszerre vagy mint ortogonális koordinátamérés bemérési adatai, helyi koordinátarendszerre.

- /4/ A területszámítás analitikai műveletei végezhetők lyukkártyás számológéppel is.
- /5/ Ha a munkálatok megindulásakor a munkát végző szerv a földmérési felügyelőségtől alapadatként kiosztási munkarészeket is átvett, azok területi adatait a területszámítás során figyelembe kell venni. Ugyanazok figyelembe kell venni a mérési vázlatba beírt /18. § /17/ az egyes földrészletek területe között fennálló bejelentett arányokat is. Az eltérés /arányosítás/ mértéke négyzetméterben nem lehet nagyobb, mint $\Delta = 0,2 h$, ahol "h" a közös birtokhatárvonal hossza méterben. Ha a területeltérés a képletből számított értéknél nagyobb, akkor az újonnan megállapított területet kell elfogadni.

32. §

A belterület területszámításának előkészítése

- /1/ A területszámítás megkezdése előtt - kivéve a sűrűn egymásután következő határpontokat /15. § /3/ bek./ - valamennyi belterületi határjelnek, valamint a belterületi határvonal és keretvonalak metszéspontjainak koordinátáit külön számítási füzetben, térképlaponkénti csoportosításban ki kell számítani és az alappontsűrítések koordinátajegyzékébe folytatódólagosan be kell vezetni. A koordináták számítása előtt azokat a határpontokat, amelyeknek nincs száma, valamint a keretvonal és a határvonal metszéspontjait ideiglenesen meg

kell számozni.

- /2/ Abban az esetben, ha a belterület területét több csoportra bontottuk /31. § /1/ bek./, a kialakított csoportokat 1:25 000 - kisebb területnél 1:10 000 - méretarányu terület-számítási vázlaton /18. minta/ fel kell tüntetni. A terület-számítási vázlaton a kerethálózatot, valamint a belterület határvonalát vékonyabb, a csoportok határvonalát pedig vastagabb vonallal kell jelezni. Ezen kívül csupán a térképlapok számszámát, továbbá a csoportoknak a helyrajzi számozás szerinti A, C, B, ... betűkkel jelölt betűjelzését kell a vázlatra beírni. Az utóbbiak alá be kell írni az abban a csoportban foglalt földrészletek első és utolsó helyrajzi számát is. A csoportok betűjelzését a térképlapra puha íróval be kell írni. Ha a csoportban levő földrészletek helyrajzi számai nem folytatódólagosak, akkor az egyes folytatódólagos számcsoporthoz első és utolsó helyrajzi számát kell kiírni. Be kell írni azoknak a földrészleteknek helyrajzi számát is, "egyrészes" megjegyzéssel, amelyeknek csak egy része esik a csoportba. A területszámítási vázlatot a későbbiekben a területszámítási jegyzőkönyv címlapja /19. minta/ után a jegyzőkönyvhöz kell csatolni.

- /3/ A területszámítások és ellenőrzésük rendszeresebbé tétele végett a belterületi határvonallal metszett minden térképlapról külön-külön térképlapvázlatot /20. minta/ kell készíteni. A vázlatot negyedív nagyságu írópapíron oly méretarányban kell szerkeszteni, hogy a belterület határvonalának valamennyi töréspontját áttekinthetően feltüntethessék rajta. A határvonal egyes túlszűrt részén a térképlapvázlatot a szükséghez mérten tozítani lehet. A vázlaton a töréspontokon kívül a keret- és a határvonal metszéspontjait is fel kell tüntetni és 1 mm átmérőjű körrel kell jelölni. A vázlaton a határjelöket számukkal, a többi töréspontot és a keretvonal átmetszési pontjait az /1/ bekezdésben említett ideiglenes számmal kell megjelölni. A határvonalra eső alappontokat is meg kell jelölni folytatódólagos sorrenddel. Valamennyi sor-számot a mérési vázlatra /a tőmbrajzra/ is be kell írni. A keret sarokpontjainak jelzése az égtájak szerinti helyzetüknek megfelelően: ÉK, DK, ÉNY, DNY. A térképlapvázlaton a bel-

területhez tartozó rész ábrájába B, a külterülethez tartozó rész ábrájába pedig K betűt kell írni. Ha a határvonal menete olyan, hogy ugyanazon a térképlapon akár a belterülethez, akár a külterülethez tartozó terület több, egymással össze nem függő részből áll, akkor az így keletkezett területrészeket B_1 , B_2 , B_3 ..., illetve K_1 , K_2 , K_3 ... betűkkel jelöljük.

33. §

A belterület egész területének számítása

- /1/ A belterület egész területét a térképlaponként számított részterületek összegezésével kapjuk. A belterület egyes térképlapokat teljes egészében, másokat azonban csak részben fed. Az utóbbi térképlapoknál ki kell számítani egyrészt a belterület határvonala és a keretvonal által határolt, a belterülethez tartozó idomnak - B-nek - másrészt a külterülethez tartozó idomnak - K-nak - a területét. A két terület összegének a térképlap egész területét kell kiadni.
- /2/ Ha valamely község külterületét a rá vonatkozó utasítás szerint már felmérték és a belterület területét numerikusan kiszámították, azt, mint adottat, el kell fogadni.
- /3/ Azokat a kisebb területeket, melyek a 22. § /4/ bekezdése szerint nincsenek külön térképlapon térképezve, hanem mint a keretvonalon túlnyúló részek a szomszédos térképlapon vannak ábrázolva, területszámítás tekintetében külön térképlapon levőknek kell tekinteni, tehát a keretvonalon túlnyúló részek területét mint külön térképlap belterülethez tartozó részét kell kiszámítani; a megfelelő külterülethez tartozó rész területe ugyancsak kiszámítandó.
- /4/ Azokon a határvonalrészekben, amelyeken a határpontok sűrűsége miatt valamennyi határpont koordinátáit nem számítottuk ki /32. § /1/ bek./, a belterülethez tartozó részt két lépésben kell kiszámítani. Először kiszámítjuk a kérdéses határszakaszon a mérési vonallal /15. § /4/ bek./ elhatárolt idom területét, majd pedig a mérési vonal és a belterület határvonala közé eső kiegészítő rész területét kell a mérési vonalra mint helyi koordináta-rendszerre vonatkozó

koordinátákkal kiszámítani. A belterülethez tartozó rész területét a két részterület előjelhelyes összegezésével adja.

- /5/ A határvonallal metszett térképlapok terület számítását a térképek számának sorrendjében a területszámítási jegyzőkönyv külön-külön ivére /esetleg oldalára/ kell előírni /21. minta/. A számítás az /5/ - /7/ bekezdésekben foglaltak szerint kell elvégezni.
- /6/ Az első oldalon fel kell ragasztani a térképlapvázlatot.
- /7/ A területszámítási jegyzőkönyvben, valamelyik keret-sarokpontból kiindulva és oda visszatérve, az óramutató járásával egyező értelemben haladva, elő kell írni valamennyi határtöréspontot, keretmetszéspontot és keret-sarokpontot. Az előírást külön-külön mind a bel-, mind pedig a külterülethez tartozó részre el kell végezni. A pontok koordinátáit csak a koordinátajegyzőkönyvből szabad kiírni; átírni egyik számításból a másikba tilos. A koordinátákban előforduló azonos helyértékű számjegyeket - tízesregeket, százesreket - az előírásnál el lehet hagyni. Fel lehet használni a keretvonalakra vonatkoztatott koordinátákat is.
- /8/ A koordináták beírása után, de még a gépi számítás előtt ellenőrizni kell, hogy az előírásból nem maradt-e ki töréspont; a kiírt koordinátákat pedig össze kell hasonlítani a koordinátajegyzőkönyv adataival, illetve csupán a területszámítás céljára számított koordinátákat a számítási jegyzőkönyvvel. A területszámítási jegyzőkönyvbe kiírt koordináták helyességét a térképről végzett leméréssel is ellenőrizni kell. Ha az eltérés 1:2000 méretarányú térképnél 0,5 méternél, 1:1000 méretarányúnál pedig 0,25 méternél nagyobb, akkor az eltéréseket /ami származhat kiírásból, térképezésből vagy koordinátaszámításból/ meg kell állapítani és a hibát ki kell javítani.
- /9/ Miután valamennyi térképlapon elvégeztük a bel- és a külterülethez tartozó részek területszámítását, a területszámítási jegyzőkönyvben - folytatólagesan, külön oldalon - a csonkatérképlapok belterülethez tartozó részének és a teljes térképlapok elméleti területének összegezésével kapjuk a belterület végleges területét.

34. §

A számítási csoportok területének számítása

- /1/ Amennyiben a község belterületét felbontottuk számítási csoportokra /31. § /1/ bek./, a belterület egész területének számítása után a számítási csoportok területét grafikusan - hektárnégyszéthálózatra bontással - ki kell számítani /22. minta/. Abban az esetben, ha a csoportok elhatároló vonalának aránylag kevés töréspontja van és a töréspontok bemérése alkalmas arra, hogy belőlük a töréspontok koordinátáit egyszerűen számíthassuk, a csoportok területe - a gazdaságossági szempontokat szem előtt tartva - numerikusan is számítható. Arra alkalmas esetben a csoport területe számítható a térképről lement koordinátákkal, továbbá szabatos /gömb- vagy tárcsás/ planiméterrel, vagy más engedélyezett módszerrel.
- /2/ Grafikus területszámításnál a térképlapok számsorrendjében /a szelvényrétegenként nyugatról keletre, a szelvényoszlopoként délről-északra/haladva térképlaponként meg kell határozni a rájuk eső csoportrészek területét.
- /3/ A számítás megkezdése előtt a térképlapon vékony ceruzavonallal meg kell húzni a hektárnégyszet-hálózatot. A csoportok határvonalát a térképen puha ceruzával rajzolt kis keresztkekkel meg kell jelölni és szaggatott ceruzavonalakkal el kell különíteni azokat a hektárnégyszeteket, amelyek csoport- vagy belterület határvonalat metszenek át. A csoport határvonalak megjelölése után minden csoport, illetve csoportrész alakzatának közepébe feltűnő nagyságban be kell írni a csoportot jelző betűt /32. § /2/ bek./.
- /4/ A csonkahektároknak /a csoport- és a belterület határvonala által érintett hektárnégyszetek belterülethez tartozó részének/ területét a törtalakú határvonal átalakítása révén határozzuk meg. Amennyiben az átalakított határvonal a hektárnégyszet középvonalát 60°-nál kisebb szög alatt metszi, a határvonal átalakítását - ellenőrzésképp - más módon is el kell végezni.

- /5/ A csonkahektárok középmagasságának összegét ütközőszáras körzével kétszer kell lemérni a térképről. Az ütközőszáras körző helyes beállításáról a területszámítás megkezdése előtt egy teljes keretvonalhossz lemérésével meg kell győződni. A csonkahektárok előzetesen meghatározott területe összegének és a teljes hektárok területének összege adja a csoportrészelőzetes területét.
- /6/ Az egyes térképlapokra eső csoportrészek rajzi eljárással meghatározott előzetes területének összege és a térképlap elméleti területe között, illetve a belterületi határvonallal metszett térképlapoknál a csoportrészek előzetes területe és a belterület területének számításakor a belterülethez tartozó részek már megállapított területe között jelentkező eltérés a területmérési hiba. A területmérési hiba megengedett szélső értéke a csonkahektárok területösszegének $1/500$ része, azaz hektáronként 20 m^2 . A területmérési hibát az egyes csoportrészekre a csonkahektárok területének arányában kell elosztani. A csoportrészelőzetes területének és a megfelelő javításoknak összevonása a csoportrészelőzetes területét adja. A térképlapra eső csoportrészek területe összegének a térképlap elméleti területével, illetve a belterülethez tartozó rész területével kell egyeznie.
- /7/ A térképlaponként számított csoportrészek végleges területét csoportonként összeadva a csoportok végleges területét kapjuk, amelyek összegének a belterület már meghatározott területével /33. § /9/ bek./ egyeznie kell.
- /8/ Abban a kivételes esetben, ha a csoporthatárpontok koordinátái számíthatók vagy a térképről lemérhetők /34. § /1/ bek./, a belterülethez tartozó rész helyett a 33. § rendelkezései szerint térképlaponként koordinátaikkal ki kell számítani a csoportrészek területét. Ebben az esetben a csoportok határvonalainak töréspontjait ideiglenesen meg kell számozni és azt a térképlapra ceruzával be kell jelölni. A térképlapvázlat pedig kiegészítendő; fel kell tüntetni rajta a csoportok határvonalait határpontjaikkal és azok ideiglenes számával, valamint a csoportok betűjelét. Valamennyi belterületet ábrázoló térképlap számítása után, a csoportrészeket csoportonként összegezve a csoportok területét kapjuk. A csoportok

területének összege a belterület egész területét adja.

35. §

A belterület és a számítási csoportok területszámításának vizsgálata

- /1/ Amint a belterület /esetleg a csoportok/ területszámítása elkészült, a területszámítást meg kell vizsgálni.
- /2/ A bel- és a külterülethez tartozó részek esetleg a csoportrészek/ numerikus számításának vizsgálatánál meg kell nézni, hogy a belterület határvonalának /esetleg a csoporthatárvonalának/ valamennyi töréspontja elő van-e írva a számítási jegyzőkönyvben. A töréspontok koordinátáit léptékekkel a térképről le kell mérni és a területszámítási jegyzőkönyvben levő adatokkal össze kell hasonlítani. A két érték különbsége nem lehet nagyobb a 33. § /8/ bekezdésében közölt értéknél. A gépi számítást nem kell megismételni, azonban meg kell nézni, hogy a bel- és a külterülethez tartozó rész /esetleg a csoportrészek/ területének összege egyezik-e a térképlap elméleti területével. Végül ellenőrizni kell a belterület /és esetleg a csoportok/ területének összeállítását. A vizsgálat során talált hibákat a vizsgálati jegyzőkönyvbe /20. § /1/ bek./ kell bejegyezni.

36. §

Az alcsoportok területének számítása

- /1/ A részletes területszámítást - a földrészletek és az alrészletek területének számítását - számítási csoportonként, vagy abban az esetben, ha csoportokat nem képezünk - az egész belterületre összefüggő egészben kell elvégezni.
- /2/ A belterületet, illetve a számítási csoportokat alcsoportokra kell bontani. Az alcsoportokat lehetőleg közel egyenlő nagyságú, azonos szabályos vagy szabálytalan alakú és a helyrajzi számok sorrendjében megjelölt 5-15 földrészletből kell alakítani. A kisebb alakú földrészletből többet, a nagyobb területekből pedig kevesebbet kell egy-egy alcsoportba foglalni. Az alcsoportok alakításánál figyelemmel kell lenni ar-

ra, hogy az ugyanabba az alcsoportba foglalt földrészletek területének meghatározási módja lehetőleg azonos legyen. Külön alcsoportba kell foglalni azokat a földrészleteket, amelyek területe a természetben mért hosszakból számítható és külön alcsoportba kell foglalni azokat a földrészleteket is, amelyeknek területét a térképről területszámító műszerrel vagy eszközzel határozzuk meg.

- /3/ Olyan hosszan elnyúló és rendszerint keskeny földrészleteket /alrészleteket/, amelyek az átlagos alcsoport területét elérik, valamint a nagyobb földrészleteket egy-egy földrészletből álló önálló alcsoportnak kell tekinteni. Hosszan elnyúló keskeny földrészlet, ha önálló alcsoport alakítására kicsi, megosztva más földrészletekkel együtt több alcsoportba foglalható. A földrészlet végleges területe az egyes részek területének összegezésével határozandó meg.
- /4/ Az alcsoportok határvonalát a térképen puha ceruzával rajzolt kis körökkel kell megjelölni s az alcsoportokat csoportonként eggyel kezdődő arab számokkal folytatólagosan számozni kell.
- /5/ Az alcsoportokat a területszámítási jegyzőkönyvben a részletes területszámítás /a földrészletek és az alrészletek területének számítása/ elé - csoportok esetén csoportonként a csoport részletes területszámítása elé - kell előírni és számítás után az előzetesen kiszámított területeket a belterület /vagy a csoport/ területére ki kell egyenliteni /23. minta/.
- /6/ Az alcsoportok területe számítható:
- a/ numerikus /számszerű/ eljárással, ha a szabályos alaku alcsoportok területének számításához szükséges méreteket a természetben megmértük;
- b/ részben számszerű eljárással abban az esetben, ha a szabályos alaku alcsoport területének meghatározásához szükséges egyik elemet /szélességet vagy a hosszúságot/ a természetben megmértük, a másikat pedig a térképről mértük le. Ha az idom szomszédos oldalai nem merőlegesek egymásra, akkor valamelyik oldalt a mellette levő oldal merőlegesére vetíteni kell. Ha a szemben levő oldalak nem egyforma hosszúak, de a különbség közöttük 2 méternél kisebb, akkor a terület a két-két szemben levő megmért, illetve a

térképről lement oldalhosszak középértékének összeszorásával számítható.

c/ Szabálytalan alaku idomok területe számítható:

Alder-féle hárfával;
idomokra ponttással;
rajzi átalakítással;
szabatos /gömb- vagy tárcsás/ planiméterrel;
egyéb engedélyezett módszerrel.

- /7/ A /6/ bek. c/ pontja szerint végzett meghatározásnál, a területet kétszer kell számítani. A két érték közt az eltérés nem lehet nagyobb 1:2000 méretarányu térképnél, mint

$$D = 0,025 \sqrt{TK},$$

1:1000 méretarányu térképnél pedig mint

$$D = 0,018 \sqrt{TK}$$

ahol D a megengedett hiba négyzetméterben, T az idom területe ugyancsak négyzetméterben, K az idom hosszúságának és szélességének méterben kifejezett összege. Szabálytalan idom hosszát a kerület egymástól legtávolabb fekvő két átellenes pontjának távolsága, szélességét pedig a terület és a hosszúság hányadosa adja. A rajzi átalakítással végzett meghatározásnál T a csomakahektárnégyzetek területét jelenti. A megengedett eltéréseket a táblázat /lásd a minták után/ tünteti fel. Részben számszerű eljárással / b/ esetben/ végzett számításnál a megengedett eltérés szélső értéke a fenti értékek fele. Amennyiben a kétszeri mérés közt mutatkozó eltérés a megengedettnél nagyobb, a mérést meg kell ismételni.

- /8/ Az alcsoportok számított területének összege és a belterület /csoport/ adott területe közt mutatkozó különbség a területmérési hiba.

- /9/ A területmérési hiba megengedett szélső értéke:

a/ Ha az egész belterületet felbontottuk számítási csoportokra /vagyis a csoport adott területe és az alcsoportok előzetes területének összege közt megengedett legnagyobb különbség/:

$$D = c \sqrt{KT + \sum kt}$$

ahol D a megengedett hiba négyzetméterben, T a csoport egész terület hektárakban, K az idom 100 méteres egységben kifejezett hosszúságának és szélességének összege, t az egyes alcsoportok területe hektárakban, k pedig az egyes alcsoportok 100 méteres egységben kifejezett szélességének és hosszúságának összege. Ha az alcsoportok nem nagyon különböznek, akkor a $\sum kt$ érték helyettesíthető az $nk_0 t_0$ értékkel, melyben k_0 és t_0 egy átlagos alcsoportra vonatkozik és n az alcsoportok száma. Ehhez hasonlóan a csoportban levő alcsoportok két, esetleg több átlagos idom szerint is csoportosíthatók; ez esetben $\sum kt = n_1 k_1 t_1 + n_2 k_2 t_2 \dots$. A c szorzó értéke 1:2000 méretarányú térképnél: 52, 1:1000 méretarányú térképnél 37.

b/ Ha a belterületet nem bontottuk fel csoportokra, hanem az alcsoportok területét a belterületnek numerikusan kiszámított területére kell állítani, akkor a megengedett legnagyobb eltérés

$$\Delta = \sqrt{D^2 + \alpha^2}$$

ahol Δ a megengedett hiba négyzetméterben, D az előbbiekben megadott képlettel számított érték, α pedig 1:2000 méretarányú térképnél 60 K, 1:1000 méretarányú térképnél 30 K. /K értelmezése ugyanaz, mint fentebb./

- /10/ A megengedett területmérési hibát a területszámítási jegyzőkönyvben a területmérési hiba számított értéke után zárójelben ki kell írni.
- /11/ A területszámítási jegyzőkönyv "javítandó terület" rovatába hektáregységben, két tizedes élességgel ki kell írni: a természetben mért hosszakból számított alcsoportoknál az előzetesen számított terület negyedrészt, a részben természetben mért hosszakból számítottaknál a terület felét, az Alder-féle hárfával, valamint az idomokra bontott és kizárólag térképi méretekké meghatározott alcsoportoknál a helyes területet, míg a rajzi átalakítással meghatározott területű alcsoportoknál a csomakhektárnégyzetek területének a féltértékét. A területmérési hibát az alcsoportok számított /előzetes/ területére a "Javítandó területek" arányában kell elosztani.

- /12/ Az alcsoportok végleges területét az előzetes területük és az egyes alcsoportokra megállapított javítások összegezésével kapjuk.
- /13/ Az alcsoportok végleges területe összegének a belterület /csoport/ már meghatározott területével egyeznie kell.
- /14/ Az alcsoportok területszámítását a földrészletek területszámításának megkezdése előtt meg kell vizsgálni.
- /15/ A vizsgálat során meg kell győződni arról, hogy az alcsoportok kétszer számított területe közt mutatkozó különbség a megengedetten alul van-e. Ellenőrizni kell a területmérési hiba kiszámításának helyességét s végül a javítások helyes elosztásával az alcsoportok előzetes területének a belterület /a csoport/ végleges területére történt kiegyenlítését /az alcsoportok végleges területének a meghatározását/.
- /16/ Azoknak az alcsoportoknak a területszámítását, amelyeknek a területe kétszer mutatkozik és a szükséghez mérten néhány más alcsoportnak a területszámítását is, ellenőrzésképpen újra el kell végezni.

37. §

A földrészletek és az alrészletek területének a meghatározása

- /1/ A földrészletek területét - alcsoportonkénti csoportosításban - a helyrajzi számok sorrendjében, az alrészletek területét pedig a földrészleteken belül betűjelzésük sorrendjében kell számítani /24. minta/.
- /2/ A földrészletek és az alrészletek területe általában ugyanazokkal a számítási eszközökkel és módszerekkel számítható, mint az alcsoportoké /36. § /6/ bek./ 20 négyzetcentiméternél nagyobb rajzi területű, főként szabálytalan alakú idom területe Analer-Goradi poláris planiméterrel is számítható.
- /3/ Mind a földrészletek, mint pedig az alrészletek területét egyszer kell meghatározni, kivéve a poláris planiméterrel végzett meghatározásokat, melyeket egyszer meg kell ismételni /tehát kétszer /oda-vissza/ kell a mérendő idom kerületét

a mérőeszközzel körüljárni/.

- /4/ Hosszu és keskeny szalagalaku földrészletek, állandó szélességű utak és árkok területét rendszerint a természetben mért szélességi adatokkal kell kiszámítani. Ezért még a bemérésnél figyelemmel kell lenni arra, hogy a területszámítás ilyen módon a szükséges méretekből közvetlenül elvégezhető legyen.
- /5/ Az egy alcsoportba tartozó földrészletek előzetes területének összege és az alcsoport végleges területe közt mutatkozó különbség a területmérési hiba, amelynek megengedett szélső értéke értelemszerűen azonos a 36. § /9/ bekezdésében közölt értékkel.
- /6/ A területmérési hibát a 36. § /11/ bekezdésében foglaltak szerint, tehát a javítandó területek arányában kell a földrészletek előzetes területére elosztani, ami által a földrészletek végleges területét kapjuk.
- /7/ A földrészletek végleges területe összegének az alcsoport végleges területével egyeznie kell.
- /8/ A földrészleteken belül levő minden egyes alrészlet területét külön-külön ki kell számítani. Ettől csak a következő esetekben térhetünk el:
- a/ ha egy nagyobb földrészleten belül egy nagyobb és egy vagy több aránytalanul kisebb alrészlet fordul elő. Ilyen esetben a kisebb alrészletek területét két-két meghatározásból külön-külön megállapítva, a nagyobb alrészlet területét a földrészlet területének és kisebb alrészletek területösszegének a különbségképzésével kell megállapítani,
- b/ ha valamely földrészletben egy vagy több olyan alrészlet fordul elő, amelynek területe a természetben mért hosszakból megállapítható és a fennmaradó rész egyetlen alrészletet alkot. Ebben az esetben az előbbieket területét külön-külön kiszámítva, az utóbbi alrészlet területét a földrészlet és a kiszámított alrészletek területe összegének különbsége adja.
- /9/ A földrészlet végleges területe és az alrészletek számított /előzetes/ területének összege közötti különbség nem haladhatja meg a kétszer mért területek közt megengedett eltérés

/lásd a Mintákhoz csatolt táblázatot/ másfélszeresét.

- /10/ Az alrészletek területének számításánál a területmérési hibát és a megengedett eltérést nem kell a területszámítási jegyzőkönyvben kimutatni.
- /11/ A területmérési hibát az alrészletek előzetes területére területük arányában kell elosztani.
- /12/ A földrészletek és az alrészletek területének számítását a munka befejezése után meg kell vizsgálni. Ennek során - az alaki vizsgálaton kívül - meg kell állapítani, hogy a számító a megfelelő számítási módszereket alkalmazta-e. Egyes részletek számításánál meg kell állapítani a területmérési hibát és ellenőrizni kell, hogy alatta marad-e a megengedettnak. Meg kell nézni, hogy a területmérés hiba elosztása utasítászerűen történt-e. Területcserék és durva hibák elkerülése végett minden egyes földrészlet és alrészlet területét az idomoknak egymással való összehasonlításával, esetleg a térképi méreteknél léptékekkel végzett lemérésével, kétes esetben, valamint szűrőpróbaszerűleg egyes más részleteknél is, a területszámítás megismétlésével ellenőrizni kell. Az észrevett hibákat a vizsgálati jegyzőkönyvbe be kell írni.
- /13/ A vizsgálatot végző dolgozó a területszámítási jegyzőkönyvben a vizsgálat megtörténtét igazolni tartozik. A vizsgálat során készült munkarészeket a területszámítási munkarészekhez kell csatolni.

IV. Fejezet

Az írásbeli munkarészek

38. §

A területjegyzék

- /1/ A földrészletek és az alrészletek területét területjegyzékbe kell bejegyezni /25. minta/.
- /2/ A területjegyzéket a helyrajzi számok és azon belül az alrészletek betűjelzésének sorrendjében kell előírni. A területjegyzék oldalait minden esetben földrészlettel kell kezdeni. A helyrajzi számozásból kimaradt számoknál "átugrott" bejegy-

zést kell tenni.

- /3/ Minden oldalon a földrészletek területét összegezni kell, a területjegyzék végén pedig valamennyi oldalösszeg felsorolásával és összegezésével - szükség esetén főoldalak révén - a belferület egész területét kell megkapnunk.

39. §

A kataszteri telekkönyv

- /1/ A 26. minta szerint a helyrajzi számok és azon belül a betűjelzések sorrendjében valamennyi földrészletet és alrészletet magában foglaló kataszteri telekkönyvet kell szerkeszteni. A nyomtatvány bal oldali lapszélére valamennyi földrészlet mellé be kell jegyezni a felmérést megelőzően érvényben volt helyrajzi számokat.
- /2/ A kataszteri telekkönyv rovataiba bejegyzendő adatokat a nyomtatvány fejezete jelöli meg azzal az eltéréssel, hogy magántulajdonban levő földrészleteknél "A tulajdonos neve és lakcíme" rovatba több azonos tulajdoni állású földrészletnél a tulajdonos nevét, lakcímét és tulajdoni illetőségét csak a legalacsonyabb helyrajziszámú földrészletnél kell bejegyezni, míg a többi földrészletnél csak utalni kell erre a helyrajzi számra. Pl. ha a 126, 316 és a 935 helyrajzi számú földrészletek tulajdonosai és azok részarányai azonosak, a megfelelő adatokat a 126 helyrajziszámú földrészletnél kell beírni, a 316 és a 935 helyrajzi számú földrészleteknél pedig a következőt kell bejegyezni: "Lásd a 126. hsz.-nál". Azoknál a földrészleteknél, amelyeken háromszögelési pont található, a jobboldali margón a következő megjegyzést kell tenni: "háromszögelési pont".
- /3/ Ha a földrészlet alrészletekből áll, a helyrajziszámot csak az első alrészletnél kell feltüntetni, míg a többi alrészletnél a helyrajziszám rovatát üresen kell hagyni. A földrészlet területét, melyet az alrészletek területének összegezésével nyertünk, az utolsó alrészlettel egy sorban a "Terület összesen" rovatba kell bejegyezni. Törtszámú helyrajzszámnál a számlálót és a nevezőt vízszintes vonallal kell egymástól elválasztani.

- /4/ A nem mező- vagy erdőgazdasági jellegű részleteknél /művelési alól kivett területeknél/ a földrészlet /az alrészlet/ rendeltetését /pl. lakóház és udvar, tanácsháza, ovoda, malom, kendergyár, stb./ az alosztályozás rovatban jelezni kell.
- /5/ A "telek vagy tábla területe" rovatba a földrészlet területét még akkor is be kell írni, ha a földrészlet nem oszlik alrészletekre.
- /6/ A több térképlapon ábrázolt földrészletnél az érintett összes térképlapok számjelét fel kell tüntetni; a felsorolást annak a térképlapnak a jelével kell kezdeni, amelyre a legnagyobb terület esik, a többi lap jelét pedig számsorrendben kell felsorolni.
- /7/ A kataszteri telekkönyv oldalait minden esetben földrészlettel kell kezdeni, illetve lezárni, még abban az esetben is, ha emiatt az oldal végén néhány sor kitöltetlen maradna. Rovatot, vagy sort megosztani nem szabad.
- /8/ Ha a helyrajzi számozásnál valamely szám vagy számok felhasználatlanul kimaradtak, akkor a kataszteri telekkönyvbe a megfelelő sorrendben ezeket is elő kell írni. Ilyenkor a tulajdonos rovatba "átugrott" bejegyzést kell tenni. Ha egymás után következő több szám maradt felhasználatlanul, akkor az átugrott számcsoporthoz számhatárait "-tól -ig" jelzéssel kell feltüntetni. A 13. § f/ és g/ pontjai értelmében be nem mért részeken a megfelelő helyre "Felméretlen terület" bejegyzést kell tenni.
- /9/ Ha a földrészleten belül alrészletek is vannak, azok jelzését a megfelelő rovatba a betűk sorrendjében kell bevezetni, mégpedig tekintet nélkül a tulajdonosok számára egymásután következő sorokba.
- /10/ A kataszteri telekkönyvben mind az egyes művelési ágak, mind pedig a földrészletek területét oldalanként külön-külön össze kell adni. A művelési ágak oldalanként összegezett területének a földrészletek oldalanként összegezett területével egyeznie kell.
- /11/ Valamennyi oldal összegezése után az oldalösszegek művelési ágak szerinti felsorolásával és összegezésével is kell készíteni.

teni az oldalösszesítést /és szükség esetén a földalösszesítést/. A zárlati eredményt /valamennyi oldalösszeg összegezésének eredményét/ tartalmazó sor elé "Belterület összesen" megjelölést kell beírni. A belterület így nyert egész területének egyeznie kell a területjegyzék végösszegével.

/12/ Ha a belterület több különálló részből áll, akkor a kataszteri telekkönyvben a különböző részek közt egy sort üresen kell hagyni, amelynek 21. rovatába a belterület-részek területösszegét kell beírni.

/13/ A kataszteri telekkönyv végére, az összegezés után a következő záradékot kell írni:

"A kataszteri telekkönyvet összeállította

Keltezés

Aláírás"

40. §

A műszaki leírás

/1/ A felmérési munkák befejezése után - a vizsgálati jegyzőkönyv bejegyzései alapján - műszaki leírásban /27. minta/ kell összefoglalni a munkára, az egyes munkaszakaszokra vonatkozó valamennyi jellemző adatot, időpontot és az alkalmazott módszerek leírását.

/2/ Indokolni kell a jóváhagyott műszaki tervtől a munka végrehajtása során az ÁFTH által engedélyezett esetleges eltéréseket /20. § /3/ bek./.

/3/ A műszaki leírásban meg kell jelölni a munkát végző szervet, a munkában résztvett dolgozók nevét. Külön ki kell emelni a munka elkészítéséért felelős vezető nevét. Meg kell emlékezni a különböző munkaszakaszok vizsgálatáról, vizsgálójáról.

/4/ Fel kell tüntetni a munkarészek végösszehasonlításában résztvett dolgozók nevét /41. § /2/ bek./.

V. Fejezet

41. §

A zárómunkák

/1/ A részletes területszámítás befejezése után a térképlapokat a ceruzavonalaktól és bejegyzésektől, valamint egyéb szennytől puha radirgumival meg kell tisztítani, ügyelve arra, hogy a tussal kihuzott vonalak, kirajzolások és egyéb bejegyzések el ne vékonyodjanak. Azokat a tús vonalakat és jelzéseket, melyek mégis elvékonyodtak, utána kell húzni.

/2/ A vizsgálati jegyzőkönyvbe bejegyzett hibák helyesbitése és a hiányok pótlása, továbbá a térképlapok tisztítása után a mérési vázlatot, a térképet, a területjegyzéket és a kataszteri telekkönyvet össze kell hasonlítani /végösszehasonlítás/. A kataszteri telekkönyvet kezelő dolgozó a helyrajzi számok sorrendjében haladva felolvassa a földrészletekre és azokon belül az alrészletekre vonatkozó valamennyi bejegyzést. A munkacsoport tagjai ügyelnek arra, hogy a felolvasott adatok az általuk ellenőrzött munkarész bejegyzéseivel egyeznek-e. Különösen ügyelni kell a területeserékre, amelyeket az idomok területének szemre való összehasonlításával - szükség esetén a területnek lépték segítségével végzett meghatározásával - lehet megállapítani. A végösszehasonlítókat nevét a műszaki leírásban fel kell tüntetni.

/3/ A munkarészeket alakilag is meg kell vizsgálni, hogy kiállításuk az utasítás rendelkezéseinek megfelel-e.

/4/ Kisebb hibákat azonnal ki kell javítani, a kisebb hiányokat pedig pótolni kell. Nagyobb hibákat és hiányokat a vizsgálati jegyzőkönyvbe be kell jegyezni; a helyesbitésekre és pótlásokra a végösszehasonlítás után kerül sor. Az esetleges területszámítási hibának meg kell keresni az ellenhibáját és a hibát azszal együtt kell kijavítani. A végösszehasonlítás után a mérési vázlat, a területjegyzék és a kataszteri telekkönyv címoldalára a következő záradékot kell írni: "A térképet a mérési vázlattal, a területjegyzékkel és a kataszteri telekkönyvvel összehasonlították: /keltezés és a végösszehasonlító csoport tagjainak aláírása/."

- /5/ A munkarészeket átadás előtt az előírt méretre kell vágni, hajtogatni, összefűzni és csoportosítani. A térképlapokat jobb alsó sarkán a község nevével ellátott borítólapba kell helyezni.
- /6/ Valamennyi felmérési munkarész az állam tulajdona és azokat három példányban készült átadási /átvételi/ jegyzék ellenében, melyen a munkarészek munkafajtánként a munkamenet sorrendjében fel vannak sorolva, a földmérési felügyelőségnek át kell adni. Az átadási /átvételi/ jegyzékönyv egyik példánya az ÁPTH-é, a másik a munkát végző szervnél marad, a harmadikat a földmérési felügyelőség kapja. A térképlapokat és a műanyaglapokat postán vagy vasuton csak vizmentes és tűzbiztos ládában szabad szállítani, A műanyaglapokat összegöngyölítve sem tárolni, sem szállítani nem szabad.
- /7/ A munkarészekkel együtt a földmérési felügyelőséghez be kell adni a munkára jellemző végleges adatok jegyzékét is, amely az alábbi adatokat tartalmazza:

- a/ a község és a megye nevét,
- b/ a munkának az ÁPTH nyilvántartási, valamint a vállalati /illetve földmérési felügyelőség/ munkaszámát és a kivitelezési utasítás /illetve jóváhagyás/ ügyiratszámát,
- c/ a felmért területet /ha, kat.hold/,
- d/ a területre eső, valamint a szomszédos területeken levő, de az alappontsűrítésnél felhasznált adott országos és ötdrendű háromszögelési pontok számát,
- e/ a felmérés során meghatározott ötdrendű háromszögelési és sokszög-, továbbá keret- és kisalappontok számát,
- f/ fajtánként az állandósított pontok számát,
- g/ a bemért föld- és az alrészletek számát,
- h/ a bemért épületek számát,
- i/ végül a végelszámoláshoz szükséges, a díjszámítást befolyásoló egyéb adatokat.

A végleges adatok jegyzékét cégszerűen aláírva, 4 példányban kell elkészíteni, a vizsgálatra átadni. Miután a végleges adatok jegyzéke alapján történik a végszámla összeállítása, a földmérési felügyelőség erkölcsi és anyagi felelősségének tudatában köteles a jegyzéket felülvizsgálni. Amennyiben az

adatokban a földmérési felügyelőség hibát talál, a hibás adatokat minden példányon javítani kell. A felülvizsgált és esetleg javított végleges adatok jegyzékét el kell látni az átvevő földmérési felügyelőség bélyegzőjével, a felülvizsgáló aláírásával és keltezéssel. A négy példányból egy az átvett végző földmérési felügyelőségé, kettő a munkát végző szervé /melyből egyet a végszámlához kell csatolni/, egy példányt pedig a zárójelentéssel együtt az ÁPTH műszaki főosztályához kell felterjeszteni.

- /8/ A földmérési felügyelőség elvégzi az elkészült munkarészek átvételi vizsgálatát. Ennek során megvizsgálja, hogy a kész munka megfelel-e a jóváhagyott műszaki tervnek, a felmérést végző vállalat a munka megkezdésekor a földmérési felügyelőség által kiszolgáltatott valamennyi alapadatot /visszintess alappontot, korábbi időben készült térképet/ felhasználta-e, továbbá, hogy a felmérést végző vállalat a munkát a felmérés tartama alatt érvényben volt utasítások szerint hajtotta-e végre. Megállapítja azt is, hogy a vállalat a munkarészeket hiánytalanul adta-e át. Felülvizsgálja, hogy a vállalat a belső vizsgálatokat az előírt időben és kellő mennyiségben fogatosította-e és hogy a vizsgálat során felfedezett és a vizsgálati jegyzékönyvbe bejegyzett hiányosságok pótlása és a hibák kijavítása megtörtént-e és azt, hogy a munkarészeket szerkesztők aláírták-e. Fentiekben tulmenősen elvégzi mindezeket a vizsgálatokat, amelyeket a 118/1961/T.17./ sz. ÁPTH utasítás az átvételi vizsgálatról előír. Az átvételi vizsgálatot a munkarészek beérkeztétől számított 15 napon belül meg kell kezdeni és a megkezdéstől számított 60 napon belül be kell fejezni. A megadott határidőtől a földmérési felügyelőség csak az ÁPTH előzetes írásbeli engedélye alapján térhet el.

- /9/ Az előző bekezdés értelmében végrehajtott vizsgálat során a munka egyes részeinek megbízhatóságát a helyszínen is meg kell vizsgálni.
- /10/ A földmérési felügyelőség az irodai és a helyszíni vizsgálat során felfedezett hibákat a belső vizsgálat során megkezdett vizsgálati jegyzékönyvbe foglalja és azt a vizsgálat után a munkarészekkel együtt a felmérést végző vállalatnak a

hibák kijavítása és a hiányok pótlása végett a javítási határidő megjelölésével visszaküldi. A munkarészeket a vállalat a szükséges helyesbítések után a földmérési felügyelőségnek visszajuttatja.

- /11/ A földmérési felügyelőségnek az átvételi vizsgálat által talált hibák és hiányok kijavítása, illetve pótlása után a munkarészek közül a koordináta-jegyzéket és a területjegyzéket a következő záradékkal, kelettel és aláírással kell ellátnia: "Megvizsgáltuk és műszaki szempontból átvehetőnek találtuk". A záradékot az átvevő földmérési felügyelőség bélyegzőjével, a felülvizsgáló aláírásával és keltezésével is el kell látni.
- /12/ Az átvételi vizsgálatról részletes zárójelentést kell készíteni öt példányban; egyet az átvevő földmérési felügyelőség, kettőt a munkát végző szerv, egyet az ÁPTH műszaki főosztálya és egyet az ÁPTH földnyilvántartási önálló osztálya részére. A munkát végző szerv az egyik példányát köteles a végszámlához csatolni. A zárójelentést akkor kell elkészíteni, ha az átvevő vizsgáló meggyőződött arról, hogy valamennyi hibát kijavították és a hiányokat pótolták. A zárójelentéssel a munka átvételét megtörténtnek kell tekinteni.
- /13/ A zárójelentésben ki kell térni az átvett munka általános minőségére, esetleges hiányosságaira, a vonatkozó utasítások és rendelkezések betartására. Tartalmaznia kell az átvételi vizsgálat és a munka végzésének lényegesebb időpontjait. Ki kell térni még a végzett munkamennyiség tételen felsorolására, a térképlapok számára, A zárójelentésnek átfogó képet kell adni a munkáról.

T Á R G Y M U T A T Ó

A, Á

Aknanyílás	29
Alapadat	5, 65
Alappont /viszintea/	33
Alaptérkép	5
Alaptérkép tartalma	5
Alcsoport	7
Alcsoport alakítás területszámításnál	71
Alcsoportok területszámításánál vizsgálat	75, 77
Alcsoportok végleges területe	75
Alrészlet	14, 15, 23
Alrészletek alakítása	15
Alrészletek bemérése	33
Alrészletek jelzésénél felhasználható betűk	62
Állandó jellegű épületek	27
Állandó jellegű építmények	27
Állandó szélességű utak stb. bemérése	25
Állomás	17
Árok	27
Árvédelmi töltés	27
Átadási /átvételi/ jegyzék	82
Átalakítás /határvonali átalakítás/ területszámításnál	69
Áteress	27
Átló /keret/ megengedett eltérése	54
Áttekintő vázlat /telektömbökről/	48
Átvételi vizsgálat	83

B

Belterület elhatárolása	20
Belterület határvonala	21, 32
Belterülethez tartozó rész /területszámításnál/	67, 80
Bemérendő művelési ágak területi nagysága	14, 15
Bemérés élessége	34
Bemérés vizsgálata	49

Bevágások bemérése 26
Betervezett vonalak 46

C, Cs

Céltérkép 5
Csatlakozás vizsgálata 60
Csatorna 12, 27
Csepegővonal 28
Csönkhektár 70
Csoporthaladás területszámításánál 64
Csoporthatár végleges területe 70

D

Diszkort 11, 27
Dűlőutak 27
Drótkötélpályák 29

E

Egres 11
Egyenesen levő részletpontok bemérése 39
Ellenőrző mérések bemérésénél 41, 46, 51
Ellenőrző méréseknél megengedett eltérés 41
Építmények bemérése 28
Erdő 11
Erdősítendő terület 11
Építészeti /Országos/ Szabályzat 4
Épületek bemérése 28

F

Faiskola 11
Falsík ki- és beugrása 28
Fejlesztendő külterületi település 4,
Felvételi szelvényhálózat 8
Felvonulási épület 28
Fényképezés munkatérkép részére 59
Folyamszabályozási művek 25
Folyók 12

Folyók által megszakított vasutak /utak/ 25
Folytatólagos mérés részletpont mérésénél 39
Forrás /foglalt/ 31
Földalatti pince 29
Földalatti tereptárgy 6, 28
Földfeletti tereptárgy 5, 28
Földmérési és földnyilvántartási felügyelőség 5
Földmérési felügyelőség vizsgálata felméréseknél 50, 82, 83
Földnyilvántartás 5
Földrészlet 6, 13
Földrészletek bemérése 24
Földrészletek számozása 61
Földrészlet-tulajdonosok nevének feltüntetése a mérési
vázlaton 16, 47.
Fűzes 11
Fűztelep 11

G, Gy

Gauss-Krüger-féle vetület 7
Gazdasági épület 28
Gémeskut 31
Gépállomás 30
Grafikus területszámítás /csoport/ 69, 73
Gyalogut 28
Gyárkémény 30
Gyümölcsfaiskola 11
Gyümölcsös 11

H

Halastavak 25
Haszonélvező 16
Házhely 14
Hálózatfelrakó lemez 54
Hektárnégyszethálózat 69
Hektárnégyszethálózat beosztás 69
Helyszíni vizsgálat részletmérésénél 51
Helyszíni vizsgálat átvétel során 83

Hibák kijavítása 51, 81, 83
 Hidak és hidzók bemérése 25
 Homokszátony 25
 Hőfagó erdősdv 11
 Hosszá nem mérhető pontok bemérése 40, 41

I, J

Igazgatási központ 63
 Ipartelepek feltüntetése a mérési vázlaton és a térképen 46, 58
 Ipartelepek 27, 29, 30
 Iparvasutak 26

K

Kapcsolások jelzése a térképen 46
 Kataszteri hold 7
 Kataszteri telekkönyv 20, 78
 Katonai területek 30
 Kavicsszátony 25
 Keleti vetületi rendszer 7, 8
 Kereten kívül végzett térképezés 53
 Keret elcsuszátatása térképezésénél 53
 Keret eltolása térképezésénél 53
 Keret /térkép/ 53
 Keret /térkép-/ felrakása 53
 Keretvonal /térkép-/ 8,
 Keretvonalon túlnyúló részek területszámítása 67
 Kerítés 28
 Kert 11, 27
 Kettős szögprizma 39
 Kezdeti meridián 7
 Kezdeti pont /vetületi rendszerénél/ 8
 Kezdeti szerv 16
 Kinnaradt földrészlet helyrajzi számozása 63
 Kiosztási térkép 5
 Kirajzolás a térképen /helyr.szám, stb./ tussal 58
 Kiszájtított területek bemérése 22, 26
 Kiszájtítási terv 5, 22
 Kiszalappont 33

Kiszalappontok kitűzése, megjelölése 35
 Kiszalappontok meghatározása 36, 37, 38
 Kiszalappontok térképezése 56
 Kitűzési vázlat kiszalappontoknál 36
 Komló 11
 Komparálása mérőeszköznek 39
 Koordinátás pontok felrakása 54
 Koordinátás pontok szelvényi helyének megállapítása 9, 55
 Korlátozott mértékben felmérhető területek 30
 Központi Adat- és Térképtár 5
 Kősterek bemérése 26
 Közforgalmu vasutak bemérése 26
 Kőutak bemérése 26
 Krassovszkij-féle ellipszoid 7
 Kut 31
 Kultúrhelyhez tartozó rész /területszámításánál/ 67
 Kultúrhelyi település 4

L

Lakóépület 29
 Lakóházrészek 29
 Lakóközösség belüli utak 16
 Legelő 11
 Lejtős terepen bemérés 39

M

Magánkert 11, 28
 Málna 11
 Megeng. területmérési hiba csoportok területszámításánál 73
 Megeng. területmérési hiba alcsoportok területszámításánál 74
 Megeng. területmérési hiba alrészletek területszámításánál 76
 Megeng. területmérési hiba földrészletek területszámításánál 76
 Meghosszabbítás bemérésénél 40, 45
 Meggyfatelepe 11
 Melléklet mérési vázlatához 42
 Melléklet rajz mérési vázlatához 42
 Mesterséges tereptárgy 24

Mezőgazdasági vasút 26
Mezővédő erdősáv 11
Mérési vázlat 42
Mérési vázlat beosztása 43
Mérési vázlatlapok címlapja 48
Mérési vázlatlapok csatlakozása 47
Mérési vázlatlapok előkészítése 41
Mérési vázlatlap mérete 42
Mérési vázlat kirajzolása 43
Mérési vázlat megírása 47
Mérési vázlat méretarányai 42
Mérési vázlat szerkesztésének szabályai 43
Mérési vonal hossza 35
Méter mértékegység 7
Munkabeosztás 19
Munkaszakaszok vizsgálata 49
Munkatérkép 59
Műemlék 32
Műszaki leírás 20, 80
Műszaki terv 19
Műtárgyak 28
Művelés alól kivett területek 12, 24

N, Ny

Nádas 11
Negyedlapok /mérési vázlat/ számozása 43
Négyzetméter /területegység/ 7
Négyzetöl /területegység/ 7
Numerikus területszámítás 72
Nyugati vetületi rendszer 7, 8

O, Ö

Ordináták megengedett hossza 37
Országos Építésügyi Szabályzat 4
Ortogonalis koordinátamérés 33
Oszlopok /szelvényhálózat/ megjelölése 9
Oszlop /szelvényhálózatnál/ 9

Önálló földrészlet 13
Össze nem függő belterületek helyrajziszámozása 63
Összetartozás jelzése /kapcsolás/ mérési vázlaton 46

P

Park 11,
Parkok bemérése 27
Partművek 25
Patak 12
Pályatest /vasuti/ 27
Pince 29
Poláris koordinátamérés 33, 41

R

Rendezési terv 4
Részletpontok csoportosítása 24, 32
Részletpontok bemérése 38
Rét 11
Rétegek megjelölése /számozása/ 9
Réteg /szelvényhálózatnál/ 9
Rizstelep 11
Rom, romos épület 31

S, Sz

Sáv /2,5 cm-es/ keretvonal mellett 54
Segédpont bemérésnél 40
Sétaut 27
Sorrendje a munkáknak 20
Számítási jegyzőkönyv kiselappontoknál 38
Számjel /szelvénycsoportnál/ 9
Számítási /területszámítási/ csoport 64
Szántó 11
Szegélyárok 27
Szegély /térképnél/ 53
Széles utak bemérése 40
Szérűskert 11
Szelvény 8

Szelvénycsoport 8, 9
Szelvénycsoportok megjelölése /számozása/ 10
Szelvényhálózat 7
Szelvények megjelölése /számozása/ 9
Sziget 25
Szintezési alappont 32
Szögmérési jegyzőkönyv kiseláppontoknál 38
Szőlő 11
Szőlőiskola 11

T

Tahimetria 33
Talppont keresése 39
Tartóoszlop 30
Támfal 40
Telekkönyvi nyilvántartás 5
Telektömb 42
Temető 12
Tengelyek /y és x tengely/ eltolása 8
Terepidom /fontos terepidom/ 6
Terepre jellemző művelési ágak 24
Terepszintre vetített pontok bemérése 28
Természetes tereptárgy 24
Területi szabvány 14, 15
Területjegyzék 7, 20
Területmérési hiba alcsoportok területének számításánál 73
Területmérési hiba csoportok területének számításánál 70
Területmérési hiba megengedett értéke alcsoportok terület-
számításánál 73, 74
Területmérési hiba megengedett értéke alrészletek terület-
számításánál 77
Területszámítási jegyzőkönyv 66
Területszámítási vázlat 66
Területszámításnál két mérés közt megeng. különbség 76
Térképezés 52
Térkép kihuzása 56
Térkép méretaránya 52
Térképlap 52

Térképlap anyaga 52
Térképlap kerete 53
Térképlapok csatlakozása 57
Térképlapok megírása 65
Térképlapok tisztítása 52
Térkép vázlat 66
Töltések 12, 27
Tömbrajz 48
Tulajdonos megnevezésének feltüntetése 16, 47

U

Utea 26
Utak és utcák bemérése 41

V

Vaspálya használata bemérésnél 39
Vasutak 26
Vetítése bemérendő épületpontoknak 40
Véderdő 11
Védőtöltések 12
Végleges adatok jegyzéke 82
Végmérethben megengedett eltérés 55
Végösszehasonlítás 81
Vizsgálati jegyzőkönyv 49, 56, 60, 63, 71, 83
Vizsgálati vonal 51, 59
Vizsgálati vonal feltüntetése a mérési vázlaton 51, 60
Vizsgáló feljegyzései munkarészekben 50, 77
Vonalpont 36
Völgyhíd 25

Z, Zs

Záradók 80, 81
Zárójelentés 84
Zárómunkák 81
Zsillip 26

63/214.- Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal
Budapest, V. Gusztáv u. 19.
A kiadásért felel: Bence Tivadar

